

Sa 40 na ka adlaw si Jesus, gihalad siya sa Templo “sumala sa Balaod ni Moises.” Naghalad sila alang niya ug “usa ka parisan nga tukmo sumala sa nasulat sa Balaod.”

Daghan pa ang pananglitan nga nagpakita nga si Jesus natawo sa katawhan nga nakatukod ug lig-ong tinoohan. May mga pangulo na sila, tulumanon, pangilin ug daghang balansayon ug kostumbre nga gitooan nila nga makapahimuot sa Diyos.

Sama sa mga karaang katilingban, ang tinoohan sa Israel nalambigit pag-ayo sa panggamhanan ug kultura (ang kaparian ray gitugtan paghiling sa sanlahon). Mao ni ang hinungdan nga konserbatibo kining mga katilingbana – supak sa bisag unsang kausaban. Nagtoo sila nga gihan-ay sa Diyos ang ilang gipuy-an busa, dili angayng usbon. Sukwahi sa ubang nasod, ang mga pari ug propeta sa Israel nasayod nga ang kasaysayan nagpadayon paglambo ug kanunayng naghimog kausaban. Hinunoa, gipalambo pod nila ang mga balaod sa tinoohan ug estado. Apan sa panahon ni Jesus lig-on na ang pagkagamot sa mga konserbatibo nga nakatukmod ni Jesus sa pagsaway ug pagpanghimaraot sa tinoohan nga kutob ra sa pagpatuman sa naandang balansayon ug tulumanon. Mipatin-aw sab si Pablo nga kining balaora ug tulumanona angayng bansayon sa mga Judio lang, dili sa katawhan nga lahig rasa bisan sa pagkakabig nila kang Cristo.

Ang mga lagda ug balaod mabasa gihapon sa Biblia ug makutloan og mga pagtulon-an:

- Makita nato nga sulod sa kapid-an ka siglo, nagtudlo ang Diyos sa iyang katawhan ginamit ang kaugalingong kultura. Angayng timan-an nga ang ilang balaod wala isulti kanila sa Diyos gikan sa langit; gimugna ni sa kaparian, ang tinugyanan sa relihiyosong pamatasan sa katawhan.

- Kining mga balaora ug balansayona bisag kinaraan ug layo ra sa atong kultura ug kasinatian, kon basahon uban sa pagtoo, makutloan gihapog bag-ong kaamgohan sa gisugo kanato sa Diyos.

Kadaghanan sa balaod sa Biblia makita sa Levitico, sa Mga Numero ug sa Deuteronomio. Gitawag nig Levitico kay mga balaod man ni nga angayng mahibawan sa mga pari gikan sa tribu ni Levi. Gibansay ni ug gitudlo ug may tulo ka dagkong bahin:

- Mga Balaod sa mga halad-sinunog, ulohan 1-8;
- Mga Balaod sa putli o hugaw sumala sa ritwal, ulohan 11-15; ug
- Ang Balaod sa kabalaan, ulohan 17-26.

1 ¹Gikan sa Toldang Tagboanan gitawag ni Yahweh si Moises: ²“Pakigsul-tihi ang katawhan sa Israel. Ingna sila: ‘Kon magdala ang usa kaninyo ug halad nga hayup alang kang Yahweh, kuhaon niya kini gikan sa iyang bakahan, karnero o kanding.”

³“Kon mohimo siyag halad-sinunog nga baka gikan sa iyang bakahan, ihalad ang toro nga walay daot sa lawas sa ganghaan sa Toldang Tagboanan. Sa ingon, madawat kini sa atubangan ni Yahweh. ⁴Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa halad-sinunog ug dawaton kini isip halad alang sa pasaylo sa sala; ⁵ug ihawon niya ang toro sa atubangan ni Yahweh. Unya, kuhaon ang dugo niini sa mga anak ni Aaron, ang mga pari, ug iwisk nila sa mga kilid sa altar sa may ganghaan sa Toldang Tagboanan. ⁶Panitan ang toro ug hiwa-hiwaon kini. ⁷Ang mga anak ni Aaron, ang mga pari, maghalig kalayo sa altar. Ibutang sa kalayo ang igsumugod nga kahoy ug ⁸ipahiluna ang mga hiniwa ibabaw sa kahoy sa altar nga may kalayo lakip ang ulo ug ang tambok. ⁹Hugasan unag tubig ang sulod sa ginhawaan ug ang tiil unya, sunogon ang tanan sa altar. Halad-sinunog kini, kansang kahumot makalipay kang Yahweh.

¹⁰“Kon ang halad-sinunog nga hayup gikan sa toril sa mga karnero o kanding, kinahanglan ihalad ang lalake nga karnero o kanding nga walay daot sa lawas. ¹¹Patyon kini sa amihanan sa altar atubangan ni Yahweh. Unya iwisk sa mga anak ni Aaron nga pari ang dugo niini sa mga kilid sa altar. ¹²Hiwa-hiwaon kini ug ipahiluna ang

mga hiniwa ingon man ang ulo ug ang tambok ibabaw sa kahoy sa altar nga may kalayo. ¹³Hugasan nila ang sulod sa ginhawaan ug ang tiil, ug sunogon ang tanan sa altar. Halad-sinunog kini, kansang kahumot makapahimuot kang Yahweh.

¹⁴“Kon mohalad ang tawo ug usa ka langgam, kinahanglang tukmo o kuyabog nga pati ¹⁵nga ihalad sa pari sa altar. Putlon niya ang ulo ug sunogon sa altar; hutdog patulo ang dugo sa kilid sa altar. ¹⁶Kuhaon ang pabalonan ug ang mga balhibo ug ilabay sa amihanan sa altar diin nahimutang ang abo sa gisunog nga tambok. ¹⁷Pikason niya ang lawas sa ingon nga may pako ang matag bahin, apan dili tiwasog pikas. Sunogon dayon kini sa pari sa kahoy nga nagsiga ibabaw sa altar. Halad-sinunog kini, kansang kahumot makapahimuot kang Yahweh.

Ang halad-pagkaon

2 ¹“Kon anaay mohimog halad-pagkaon kang Yahweh, pinong harina ang gamiton. Buboan niya kinig lana, butangang insenso ²ug dad-on ngadto sa mga anak ni Aaron, ang mga pari. Mokuha ang pari ug usa ka hagkom nga harina, lana ug ang tanang insenso nga sunogon sa altar aron mahimong handomanan. Ang kahumot sa halad-sinunog makapahimuot kang Yahweh. ³Ang nahibilin sa halad-pagkaon ila sa mga anak ni Aaron. Kini ang balaan kay ayong bahin sa halad, kay gikan man sa mga halad-sinunog kang Yahweh.

⁴“Kon mohimo kamog halad-pagkaon nga gikan sa hudno pinong harina ang

• **1.1 Si Yahweh misulti kang Moises.** Ang matag balaod gipasiunhan ining pamahayaga. Si Moises morag direktang nakadawat ini gikan sa Diyos. Apan ang tinuod mao nga kining mga balaora namugna sa kapid-an ka siglo. Paagi ni sa pagsulat nga nagpasabot nga ang balaod nagdala sa diwa sa gitudlo sa Diyos kang Moises sa Sinai.

Nagbansay ang mga Hebreo ug mga ritwal ug batasan nga nasunod sa katigulangan. Kay mga magbalantay man silag karnero, gigamit ni alang sa sakripisyo. Sa ngadtongadto, sa Canaan, ang mga Israelita nakakat-on ug ubang matang sa pagsakripisyo ug kostumbre gikan sa paganong Kananeo. Ug uban gisunod nila ug gisagop. Pinaagi hinuon sa pagdayag sa Diyos kang Moises sa Sinai, dunay mga giya nga ilang gisunod alang sa bag-o o sa daang paagi sa pagsimba:

– Bugtong ang Diyos nga dili makita. Wala siyay laing gitinguha gawas nga simbahan sa iyang mga sumusunod.

– Si Yahweh Balaang Diyos. Hingpit nga lahi sa ubang binuhat. Ang gikinahanglan sa Israel mao nga magpabilin siyang “balaan” ug himulag sa ubang pagano nga nasod.

– Ang Ginoo nangayog hustisya; busa, ang

ritwal sa “kaputli” kinahanglang magsalamin sa kaputli sa kailadman.

Usa ra ang santwaryo sa mga Judio, ang Templo sa Jerusalem. Ang katawhan gikan sa lainlaing dapit moadto didto aron paghalad og sakripisyo. Ang Templo nga gitukod ni Hari Salomon (1 H 6), dili kaayo dako (mga 25 ka metros ang gitas-on ug 15 ang gilapdon) ug mga pari ray makasulod. Ang mga tawo magtapok sa hawanan sa gawas. Sa lapad nga hawanan naay dakong altar hinimo sa lag-it nga bato. Gitawag nig altar nga *sunoganan*. May mga higayon nga ang ubang dugo ibubo sa laing mas gamay nga altar sulod sa Templo.

Dunay lainlaing matang sa paghalad og sakripisyo. Kasagaran makadawat ang pari og bahin sa hayop nga biktima isip bayad. Ang ubang bahin kan-on sa tagtungod sa kombira sa panagdait. Apan walay mahibilin sa halad-sinunog, kay ihalad man ang tanan sa Diyos isip timaan sa hingpit nga pagtugyan sa kaugalingon.

Sama sa uban nga karaang nasod, ang Israel nagtoo nga ang kinabuhi sa mga mananap naa sa dugo (basaha ang Gen 9:5). Busa, ang dugo iya sa Diyos, ug way makakaon o makainom ini. Pinaagi sa paghalad sa dugo sa mananap

gamiton ug hulmahong torta. Walay patubo; sagolag lana; hulmahong biskwit nga walay patubo, unya, hidhirag lana. ⁵ Kon gisalon sa kalahang halad, walay patubo ang pinong harina nga sinagolag lana. ⁶ Piskapikason kini ug hidhirag lana: ang halad-pagkaon. ⁷ Kon giluto sa kalahang halad-pagkaon, gisalon sa mantika ang pinong harina. ⁸ Dad-on kang Yahweh ang giandam ug ipakita sa mga pari nga mohalad niini sa altar. ⁹ Moapil ang pari sa paghimo sa halad nga sunogon sa altar ug hinumdoman ang naghalad. Halad-sinunog kini kansang kahumot makapahimuot kang Yahweh. ¹⁰ Ang nahibilin sa halad-pagkaon ila ni Aaron ug sa iyang mga anak. Balaan kaayo kini alang kang Yahweh.

¹¹ “Ang tanang halad-pagkaon alang kang Yahweh kinahanglan dili gamitag patubo. Dili magsunog og patubo o dugos nga himoong halad-sinunog kang Yahweh. ¹² Ihalad kini kang Yahweh isip halad sa unang mga bunga. Apan dili isip halad-sinunog sa pagpahimuot kang Yahweh. ¹³ Butangag asin ang matag halad-pagkaon. Ayawg kalimti sa pagbutag asin sa Kasabotan uban ni Yahweh sa imong halad-pagkaon. Ang tanang halad sagolan gyod og asin nga halad kang Yahweh.

¹⁴ “Kon maghalad kang Yahweh og halad-pagkaon sa unang mga bunga, mahimo nga gikan kini sa sinangag nga mga lugas; ¹⁵ dugangag lana ug butangag insenso. ¹⁶ Sunugon sa pari ang usa ka bahin isip handomanan nga binutangag lana ug insenso isip halad-sinunog kang Yahweh.

Halad sa maayong pakigdait

3 ¹ “Kun anaay mohalad alang sa maayong pakigdait nga baka, laki man o bayi gikan sa iyang bakahan, pillion niya ang walay daot sa lawas. ² Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa gihalad ug ihawon kini sa may pultahan sa Toldang Tagboanan. Unya, iwisik sa mga pari ang dugo niini sa mga kilid sa altar. ³ Ihalad nila kang Yahweh ang mosunod nga halad-sinunog; ang tambok nga nagputos sa ginhawaan; ⁴ ang tambok sa ginhawaan ug bat-ang; ang labing maayong bahin sa atay ug sa

renyon. ⁵ Sunogon ang tanan sa mga anak ni Aaron uban sa halad-sinunog sa kahoy nga nagsiga na sa altar. Halad-sinunog kini, ang kahumot makapahimuot kang Yahweh.

⁶ “Kon karnero o kanding ang ihalad alang sa maayong pakigdait kang Yahweh, pilion ang walay daot sa lawas, laki o bayi. ⁷ Kon karnero ang halad, himoon kini sa atubangan ni Yahweh. ⁸ Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa karnero ug ihawon kini atubangan sa Toldang Tagboanan. Unya iwisik sa mga anak ni Aaron ang dugo niini sa mga kilid sa altar. ⁹ Sa halad sa maayong pakigdait, sunogon ang mosunod isip halad-sinunog kang Yahweh: ang tambok, ang tibukok ikog kinuha sa dugokan, ang tambok nga nagputos sa ginhawaan ug ang tanang tambok sa sulod sa ginhawaan. ¹⁰ Ang duha ka amimison, ang tambok niini, ang tambok sa labing maayong bahin sa atay ug sa renyon. ¹¹ Sunogon sa pari kining bahina diha sa altar isip halad-pagkaon ug halad-sinunog kang Yahweh.

¹² “Kon kanding ang halad, himoon kini sa atubangan ni Yahweh. ¹³ Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa kanding ug ihawon atubangan sa Toldang Tagboanan. Unya iwisik sa mga anak ni Aaron ang dugo niini sa mga kilid sa altar. ¹⁴ Ihalad ang mosunod nga halad-sinunog kang Yahweh: ang tambok nga nagputos sa ginhawaan ug ang tambok sa sulod sa ginhawaan; ¹⁵ ang duha ka amimison, ang tambok niini ug ang tambok sa bat-ang; ang labing maayong bahin sa atay ug sa renyon. ¹⁶ Sunogon kini sa pari diha sa altar isip kalan-on: halad-sinunog kang Yahweh. Iya ni Yahweh ang tanang tambok.

¹⁷ “Tunhay kining balaod alang sa tanan mong kaliwatan bisag asa sila manimuyo: Ayawg kaon og tambok o dugo.”

Halad sa sala nga dili tinuyo

4 ¹ Giingnan ni Yahweh si Moises: ² “Sulatihi ang katawhan sa Israel: bisag kinsa nga makasala nga dili tinuyo batok sa bisag unsa sa kasugoan ni Yahweh ug makabuhat sa gidid-an, ining kasoha:

³ “Kon nakasala ang hinilogang pari,

nga gisakripisyo, gitooan sa mga Israelita nga ang gihalad nagtimaan sa paghalad nila sa Diyos sa kaugalingong kinabuhi (Lev 17:11). Busa, ang kamatayon ni Jesus pinaagi sa pagula sa dugo nagpakita sa kinatibuk-ang pagtugyan sa kinabuhi ngadto sa Amahan ug alang sa gugma sa mga igsoon. Gikan ining mga halad sa mga Judio, ang sulat alang sa mga Hebreo nakapamalandong ubos sa bag-ong lamdag sa pasyon ug kamatayon ni Jesus sa pag-ingon: “way pasaylo kon way iula nga dugo” (Heb 9:22).

Matngonan nato ang kanunayng paggamit sa mga pulong “way daot”. Kanunayng gisaway sa mga propeta ang wala magtuman ining kasugoana kay ilang gihatay sa Diyos ang sobra, ug dili ang labing maayo.

• **4.1** Ang sunod mao ang *halad sa sala*. Dili ni ang matuod nga sala kinayuyokang sala (Mt 5:22) nga mabuhat sa tawo batok sa gugma ug katarong, (Mt 7:20) apan kalapasan ni sa mga balaod sa pagsimba. Sa mga tudling 22 ug 27, giingon: *kon ang usa ka tawo*

nakabuling ang iyang sala sa katawhan. Busa, alang niini mohalad siya kang Yahweh og usa ka batan-ong toro nga walay daot sa lawas gikan sa iyang bakahan isip halad alang sa sala. ⁴Dad-on niya ang toro sa atubangan ni Yahweh sa may ganghaan sa Toldang Tagboanan. Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo niini ug ihawon sa atubangan ni Yahweh. ⁵Unya, mokuha ang hinilogang pari og dyotayng dugo sa toro ug isulod kini sa Toldang Tagboanan. ⁶Ituslob niya ang iyang tudlo sa dugo, ug sabligag kapito ang tabil sa santwaryo sa atubangan ni Yahweh. ⁷Mobutang ang pari og dyotayng dugo sa toro sa mga eskina sa altar sa insenso. Magdala kinig aso atubangan ni Yahweh sulod sa Toldang Tagboanan. Ibubo niya ang nahibiling dugo sa toro sa tiilan sa altar alang sa mga halad-sinunog sa may ganghaan sa Toldang Tagboanan. ⁸Mokuha ang pari sa mosunod gikan sa torong gihalad isip halad sa sala: sa tambok nga nagputos sa ginhawaan ug sa tanang tambok sa sulod sa ginhawaan; ⁹sa duha ka amimison, sa tambok niini ug sa tambok sa bat-ang, ang labing maayong bahin sa atay ug sa amimison. ¹⁰Sama gayod sa gihimo sa baka nga halad sa maayong pakigdait, sunogon kini sa pari diha sa altar sa mga halad-sinunog; ¹¹ang panit sa toro, ang tanang karne, ang ulo, ang mga tiil, ang ginhawaan ug ang tinai. ¹²Dad-on ang tibook toro gawas sa kampo sa dapit nga limpyo, diin gilabay ang mga abo, ug sunogon kini didto.

¹³“Kon makasala nga dili tinuyo ang tibook katilingban sa Israel, ug wala makamatngon nga nakabuhat sila sa gidili sa balaod ni Yahweh, sad-an pa gihapon sila. ¹⁴Kon mahimatngon na sila sa ilang sala, maghalad sila alang sa sala og batan-ong toro ug dad-on kini sa atubangan sa Toldang Tagboanan. ¹⁵Ipatong sa mga pangulo sa katilingban ang ilang kamot sa ulo sa toro ug ilang kining ihawon sa atubangan ni Yahweh. ¹⁶Unya, magdala ang hinilogang pari og dyotayng dugo sa toro sulod sa Toldang Tagboanan. ¹⁷Ituslob niya ang iyang tudlo sa dugo ug sabligag kapito ang tabil atubangan ni Yahweh. ¹⁸Butangag dyotayng dugo ang mga eskina sa altar atubangan ni Yahweh sulod sa Toldang Tagboanan ug ibubo ang nahibiling dugo sa

tiilan sa altar alang sa mga halad-sinunog sa ganghaan sa Toldang Tagboanan. ¹⁹Kuhaan sa pari sa tanang tambok ang hayup ug sunogon sa altar. ²⁰Buhaton niya niining toroha ang gibuhat niya sa toro sa halad alang sa sala. Inigkahumag himo sa pari sa halad alang sa sala sa katawhan, napasaylo na ang ilang sala. ²¹Dad-on sa pari ang toro gawas sa kampo ug sunogon sama sa gibuhat sa nahauana. Mao kini ang halad alang sa sala sa katilingban.

²²“Kon may pangulo nga nakasala ug nakabuhat sa ginadili sa balaod ni Yahweh nga iyang Diyos, nga wala tuyoa, sad-an pa gihapon siya. ²³Kon mahimatngon siya sa iyang sala, magdala siyag laking kanding nga walay daot sa lawas nga iyang ihalad. ²⁴Ipatong niya ang kamot sa ulo sa kanding ug ihawon sa ihawanan sa mga hayup alang sa halad-sinunog. Halad kini alang sa sala. ²⁵Unya mokuha ang pari og dugo pinaagi sa iyang tudlo ug ihidhid kini sa mga eskina sa altar alang sa halad-sinunog ug ibubo ang nahibilin sa tiilan sa altar. ²⁶Sunogon sa altar ang tanang tambok sama sa gibuhat niya sa halad sa maayong pakigdait. Sa ingon niini, gihimo sa pari nga tabonan ang sala sa nakasala ug mapasaylo siya.

²⁷“Kon may myembro sa katilingban nga nakasala ug nakabuhat sa ginadili sa balaod ni Yahweh, nga wala tuyoa, sad-an pa gihapon siya. ²⁸Kon mahimatngon siya sa iyang sala, magdala siyag kanding nga bayi ug walay daot sa lawas. ²⁹Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa kanding, ug ihawon sa ihawanan sa hayup nga himo-ong halad-sinunog. ³⁰Unya mokuha ang pari og dugo pinaagi sa iyang tudlo ug ihidhid kini sa mga eskina sa altar alang sa halad-sinunog ug ibubo ang nahibilin sa tiilan sa altar. ³¹Kuhaon niya ang tambok sama sa gibuhat sa halad sa maayong pakigdait. Sunogon kini sa pari ibabaw sa altar isip halad nga humot nga makapahimuot kang Yahweh. Sa ingon niini, gihimo sa pari nga tabonan ang sala sa nakasala ug mapasaylo siya.

³²“Kon modala siyag nating karnero nga halad sa sala, dad-on ang bayi nga nati nga walay daot sa lawas. ³³Ipatong niya ang iyang kamot sa ulo sa nating karnero ug ihawon kini isip halad sa sala sa ihawa-

mobuhat og sayop nga wala tuyoa; dili ni angayang tawgog “sala” alang nato karon. Bisag unsay gibuhat nato nga wala ta masayod ug way daotan nga katuyoan, dili sala. Ang panganglitan ining maong sala nasulat sa ulohan 5, mga tudling 1-13.

Apan sa 5:20-26, ang gihisgotan mao ang tinuod nga mga sala ug angayang bayran pinaagi sa paghalad. Kining duha ka matang sa sala gibulag sa Biblia.

Makapaikag nato ang giingong “sala nga wala tuyoa”. Sumala ni Pablo (Rom 7:7; 4:15), ang katuyoan sa balaod mao ang pagpatin-aw unsay sala. Gani, ang hanay sa kasugoan nagpadayon sa tinuod nga kahulogan ini. Kining gahoma nga daotan aktibo bisag wala ta makaamgo. Ang balaod moaghat natog buka sa atong mata ug dawat nga makasasala ta.

nan sa mga hayup alang sa halad-sinunog. ³⁴Unya mokuha ang pari og dugo pinaagi sa iyang tudlo ug ihidhid kini sa mga eskina sa altar alang sa halad-sinunog ug ibubo ang nahibilin sa tiilan sa altar. ³⁵Kuhaon niya ang tambok sama sa gibuhat sa halad sa maayong pakigdait. Sunogon kini sa pari ibabaw sa altar isip halad nga humot nga makapahimuot kang Yahweh. Sa ingon niini, gihimo sa pari nga tabonan ang sala sa nakasala ug mapasaylo siya.

5 ¹“Kon ang tawo nga gitawag aron paghatag kamatuoran sa hukmanan apan dili siya motingog ni mohatag og kasayoran sa mga butang nga nakita o nadunggan, nakasala siya.

²“Kon ang tawo nakahikap og bisag unsa nga hugaw: ang patayng lawas sa mananap nga hugaw, binuhi o ihalas, o ang patayng lawas sa mananap nga manghugpa, bisag wala kini tuyoa, nahugawan usab siya ug sad-an siya.

³“Kon nakahikap siya sa bisag unsang hugaw sa tawo, bisan wala kini tuyoa, nakasala siya sa pagkaamgo niya sa iyang nabuhat.

⁴“Kon nagdanghag ang tawo sa pag-saad pagbuhat sa bisag unsa, maayo man o daotan, nga wala niya hunahunaa ug dili niya gituyo, inigkamatngon niya sa iyang nahimo, nakasala siya.

⁵“Ang nakasala sa bisag unsa niining mga kasoha kinahanglan ikompisal niya ang iyang sala; ⁶ug magdala kang Yahweh og halad sa sala nga usa ka baying karnero o kanding gikan sa iyang kahayopan. Ihalad kini sa pari aron matabonan ang sala sa nakasala.

⁷Kon dili siya makaabot sa bili sa kanding o sa karnero, maghalad siya kang Yahweh og duha ka pati o duha ka kuyabog nga tukmo isip bayad sa sala. Ang una alang sa halad sa sala ug ang ikaduha alang sa halad-sinunog ⁸ug dad-on ngadto sa pari nga mohalad pag-una sa halad sa sala. Lubagon niini ang liog, apan dili kuhaon ang ulo, ⁹iwisik niini kang dugo sa kilid sa altar ug ibubo ang nahibiling dugo sa tiilan sa altar. Halad kini alang sa sala. ¹⁰Ang nahibilin nga langgam himoong halad-sinunog sumala sa lagda. Kon mahalad na sa pari ang sakripisyo sa sala, ang nakasala mapasaylo gilayan.

¹¹Kon ang nakasala dili makaabot sa bili sa tukmo o kuyabog nga pati, magdala

siyag duha ka libra nga harina isip halad sa sala nga nahimo; dili sagolag lana o butang ng insenso, kay halad kini alang sa sala. ¹²Dad-on kini ngadto sa pari nga magkuhag usa ka hagkom ug ibutang sa halad-sinunog alang kang Yahweh aron mahinumdoman siya ni Yahweh. Halad kini alang sa sala. ¹³Sa ingon niini, ang paghalad sa pari makatabon sa bisag unsang sala nga iyang nabuhat ug mapasaylo siya. Ang nahibiling harina iya na sa pari sama sa gibuhat sa halad pagkaon.

Halad sa pag-ako sa sala

¹⁴Miingon si Yahweh kang Moises:

¹⁵Ang nakasala, apan wala tuyoa, mahitungod sa mga balaan nga butang ni Yahweh, maghimog maghalad siya pag-ako sa sala. Magdala siyag usa ka laking karnero nga walay daot sa lawas nga presyohan sumala sa takda nga opisyal. Halad kini sa pag-ako sa sala. ¹⁶Kinahanglang bayran ang wala ikauli ug patongag singko porsyento. Ihatag kini ngadto sa pari nga mohalad sa laking karnero nga ihalad alang sa nakasala aron mapasaylo kini.

¹⁷Nakasala ang makahimo sa gidili sa kasugaoan ni Yahweh bisag wala makaamgo. Kinahanglang mobayad siya sa silot. ¹⁸Isip sakripisyo sa pagbayad, magdala siya sa pari og usa ka laking karnero nga way daot sa lawas nga presyohan sumala sa takda nga opisyal. Ihalad sa pari halad alang sa sala nga dili tinuyo aron mapasaylo ang nakasala. ¹⁹Halad kini sa pagbayad sa nakasala sa mata ni Yahweh.

6 ¹Giingnan ni Yahweh si Moises:

²“Nakasala batok kang Yahweh: ang wala mouli sa iyang silingan sa deposito o pyansa, o nagtago sa butang nga dili iyaha o nanikas ba hinuon; ³ang nakakitag butang nga nawala, apan wala motug-on nga nakit-an kini; ang nanumpag bakak sa kagsarang panumpaanan sa tawo. ⁴Ang nakasala ug sad-an niining kasoha mouli sa gikuha o sa gitipigan nga dili iyaha, deposito o pyansa, ug sa nawala nga nakit-an ⁵o sa bisag unsa nga gipanumpaanan sa bakak. Bayran niya sa husto ang tag-iya. Patungan niyag singko porsyento, sukad sa panahon nga namatud-an nga sad-an siya. ⁶Unya, magdala siya kang Yahweh og usa ka laking karnero nga walay daot sa lawas nga ihalad alang sa pagbayad sa sala. ⁷Ihalad kini sa pari alang sa nakasala aron

• **6.1** Sa daghang balaod mahitungod sa pagluto matngoni ang mosunod nga mga detalye:

...dili ni mapalong (b. 6). Ang halad-sinunog nga nating karnero gihimo adlawng tanan sa buntag ug sa hapon.

6:20. Ang gihalad ngadto sa Diyos iyaha ug morag napatuhopan sa Kabalaan sa Diyos.

6:22-23. Aron mahimong mas epektibo ang paghalad, kan-on ang karneng gibalaon pinaagi sa paghalad. Niining paagiha masiguro ang panginabuhi sa kaparian.

mapasaylo kini sa bisag unsa sa iyang sala.”

Ang halad-sinunog

⁸ Giingnan ni Yahweh si Moises: ⁹ “Ihatag kang Aaron ug sa iyang mga anak kining mga lagdaa alang sa halad-sinunog. Magpabilin sa altar ang halad-sinunog sa tibuk gabii hangtod sa buntag ug kanunayng magdilaab ang kalayo.

¹⁰ Magsul-ob ang pari sa linong kamisadentro, sa linong purol ug sa tanang sapot sa ilalom. Kuhaon niya ang abo sa halad-sinunog nga nahurot pagsunog sa kalayo sa altar ug ibutang sa kilid. ¹¹ Mag-ilis siyang bistu ug dad-on ang abo sa linis nga dapit gawas sa kampo.

¹² Dili pasagdang mapalong ang kalayo sa altar nga nagsunog sa mga halad. Matag buntag sugnoran kini sa pari, andamon ang mga halad nga sunogon ug dauban ang tambok gikan sa mga halad alang sa maayong pakigdait. ¹³ Magsiga kanunay ang kalayo sa altar. Kinahanglang dili kini mapalong.

Ang halad pagkaon

¹⁴ Kini ang tulumanon alang sa halad-pagkaon. Dad-on kini sa usa sa mga pari nga anak ni Aaron kang Yahweh atubangan sa altar. ¹⁵ Magkuha siyang usa ka hagkom sa pinong harina uban sa lana ug inseno nga gisagol ug sunogon sa altar. Handomanan kini aron mahinumdom si Yahweh sa mihatag sa halad ug aron mangalimyon ang aso sa kahumot nga makalipay kang Yahweh. ¹⁶ Inigkahuman, ang nahibilin ihatag kang Aaron ug sa iyang mga anak ug himoog pan nga walay patubo, ug kan-on sa sagradong dapit, sa hawanan sa Toldang Tagboanan. ¹⁷ Ang bahin nga akong ihatag kanila sa halad-sinunog lutoon nga way patubo. Balaan kaayo kini sa halad alang sa sala ug sa halad sa pag-ako sa sala. ¹⁸ Ang tanang lakali sa banay ni Aaron makakaon niining bahina sa halad-sinunog. Kini ang balaod hangtod sa kahanngtoran alang sa inyong kaliwatan. Mabalaan ang mohikap sa halad.

¹⁹ Giingnan ni Yahweh si Moises: ²⁰ “Himoon ni Aaron ug sa iyang mga anak kining mga halad kang Yahweh sa adlaw nga gihilogan sila isip mga pari: duha ka librang harina nga ihalad adlaw adlaw, tunga niana sa buntag ug tunga sa gabii. ²¹ Mantikaan kini sa kalaha sinagolag lana. Dad-on ang pasta nga himoong halad-sinunog nga gipikaspikas ug ihalad aron magdalag kahumot nga makapahimuot kang Yahweh. ²² Tumanon kining buluhaton sa tanang kaliwat ni Aaron nga mopuli kaniya sa pagkapanunglong pari sa kahanngtoran. Hutdog sunog ang halad-pagkaon nga gihalad

kang Yahweh. ²³ Himoon sa pari ang halad-pagkaon nga bug-os nga halad ug way kan-on niini.”

Ang halad alang sa sala

²⁴ Giingnan ni Yahweh si Moises: ²⁵ “Sul-tihi si Aaron ug ang iyang mga anak: Mao kini ang tulumanon sa halad alang sa sala:

Ang halad alang sa sala ihawon atubangan ni Yahweh, sa ihawanan sa hayop alang sa halad-sinunog. Labing balaan kini nga halad. ²⁶ Ang pari nga mohimo sa halad maoy mokaon niini sa dapit nga balaan, sulod sa hawanan sa Toldang Tagboanan. ²⁷ Ang makahikap sa karne sa hayop nga hinalad mahimong konsagrado. Kon mapiksan ang sapot sa dugo, hinloan ang mansa sa balaang dapit ug ²⁸ buk-on ang kulon nga gilutoan. Kon himimo kini sa tumbaga, nusnosan pag-ayo unya, waswasan. ²⁹ Ang tanang lakali nga pari, maka-kaon sa unod. Balaan kaayo kini. ³⁰ Apan way makakaon sa bisag unsang bahin sa hayop nga gihalad sa sala sa tanang higa-yon. Ang dugo niini dad-on sa Toldang Tagboanan aron gamiton sa pagtabon sa sala. Sunogon sa kalayo ang unod.

Ang sakripisyo sa pag-ako sa sala

7 ¹ Kini ang lagda alang sa halad sa pag-ako sa sala. ² Balaan kaayo ang maong halad. Ihawon ang hayop nga ihalad sa ihawanan sa hayop alang sa halad-sinunog, ug ibubo sa pari ang dugo sa daplin sa altar. ³ Ihalad ang tanang tambok, ang ikog, ang tambok nga nagputos sa ginhawaan; ⁴ ang duha ka amimislon ug ang tambok niini ug sa dapidapi ug ang kinamaayohang bahin sa atay ug amimislon. ⁵ Sunogon sa pari ang mga piraso ibabaw sa altar isip halad-sinunog kang Yahweh. Halad kini sa pag-ako sa sala nga ⁶ makaon sa tanang lakali nga pari sa balaang dapit, kay balaan kini.

⁷ Ang lagda sa halad sa pag-ako sa sala mao usab ang balaod alang sa halad sa sala. Ang halad nga gigamit sa paghalad sa sala iya sa pari. ⁸ Ang panit sa hayop nga gihatag sa pari aron ihalad nga halad-sinunog, iya pod sa pari. ⁹ Ang tanang halad-pagkaon nga gihudno, ang giprito sa kalaha iya sa pari nga naghimo sa seremonyas sa paghalad. ¹⁰ Ang tanang halad-pagkaon, sinagolag lana o uga ba hinuon, iapodpod sa tanang anak ni Aaron.

Ang halad sa maayong pakigdait

¹¹ Kini ang lagda sa halad sa maayong pakigdait nga ihatag kang Yahweh.

¹² Ang halad sa pasalamat, dugangan og halad sa mga torta nga walay patubo, sinagolag lana, biskwit nga walay patubo ug hinidhiran sa lana, ug torta nga sinago-

lag lana. ¹³ Idugang kini sa mga pan nga may patubo ug sa halad sa pasalamat. ¹⁴ Usa sa mga torta niining halara himoong halad kang Yahweh ug maiya sa pari nga mibubo sa dugo sa halad sa maayong pakigdait. ¹⁵ Kan-on ang karne sa hayop sa adlaw sa paghimo sa halad nga walay ibilin.

¹⁶ Kon ang mananap gihalad kang Yahweh sa kaugalingong kabubut-on, kan-on kini sa adlaw mismo sa paghalad ug sa sunod. ¹⁷ Sa ikatulong adlaw, sunogon ang mahibilin sa karne sa mananap. ¹⁸ Kon ang unod sa halad sa maayong pakigdait kan-on sa ikatulong adlaw, dili dawaton ang mihalad niini. Dili siya makaangkog dungog tungod niini, kay hugaw na ang maong unod. Mag-antos ang mokaon niini sa silot sa kasaypanan.

¹⁹ Kon ang maong unod modapat sa bisag unsang hugaw, dili na kini makaon. Kinahanglang sunogon. ²⁰ Makakaon ang hinlo sa unod sa halad sa maayong pakigdait, apan ang hugaw nga mokaon hinginlan sa katilingban. ²¹ Ang makahikap sa bisag unsang hugaw, tawo o hayop o bisag unsa nga nagkamang unya, mokaon sa unod sa halad sa pakigdait kang Yahweh, hinginlan siya sa katilingban.

Guidili ang pagkaon sa tambok ug dugo

²² Miingon si Yahweh kang Moises: ²³ “Sultihi ang katawhan sa Israel: ‘Ayawg kan-a ang tambok sa baka o kanding. ²⁴ Magamit alang sa laing katuyonan ang tambok sa hayop nga namatay sa natural nga kamatayon o gipatay ba, hinuon sa ihalas nga mananap. Apan ayaw kinig kan-a. ²⁵ Ang mokaon sa tambok sa mananap nga halad-sinunog kang Yahweh, hinginlan sa katilingban. ²⁶ Bisag asa kamo magpuyo, ayawg kan-a ang dugo sa langgam o sa hayop. ²⁷ Ang mokaon sa dugo, bisag kinsa pa siya, hinginlan sa katilingban.”

Ang bahin sa mga pari

²⁸ Nag-ingon si Yahweh kang Moises: ²⁹ “Sultihi ang katawhan sa Israel: ‘Ang magdala sa halad sa maayong pakigdait kang Yahweh, magdala alang

kaniya og bahin sa halad nga iyang gihalad kang Yahweh. ³⁰ Dad-on sa kaugalingong kamot ang halad-sinunog kang Yahweh, ang tambok nga duol sa dughan ug ang dughan mismo. Unya, ihalad sa atubangan ni Yahweh. ³¹ Sunogon sa pari ang tambok diha sa altar. Ang dughan maiya ni Aaron ug sa mga anak nga lalaki. ³² Igahin ug ihatag sa pari ang pangulahian nga tuong tiil gikan sa halad sa maayong pakigdait. ³³ Ang pangulahian nga tuong tiil bahin sa anak ni Aaron nga naghalad sa dugo ug sa tambok sa halad sa maayong pakigdait. ³⁴ Busa, itagana ko kang Aaron nga pari ug sa mga anak ang dughan ug ang pangulahian tiil gikan sa matag halad sa maayong pakigdait nga gidala sa mga anak ni Israel. Balaod kini alang sa mga anak ni Israel hangtod sa kahangtoran.”

³⁵ Mao kini ang bahin ni Aaron ug sa iyang mga anak sa mga halad-sinunog kang Yahweh gikan sa adlaw nga gitawag sila aron maiyang mga pari. ³⁶ Mao kini ang gisugo ni Yahweh sa mga anak ni Israel nga ihatag kanila gikan sa adlaw sa pagkapari nila – ang balaod alang sa tanang kaliwatan hangtod sa umaabot nga panahon.

³⁷ Kini ang lagda alang sa halad-sinunog, sa halad-pagkaon, sa halad alang sa sala, sa halad sa pag-ako sa sala, sa halad sa ordinasyon ug sa mga halad sa maayong pakigdait. ³⁸ Ang balaod ni Yahweh kang Moises sa Bukid Sinai dihingingnan niya ang katawhan sa Israel sa paghimo sa ilang halad kang Yahweh sa kami-ngawan sa Sinai.

Ang ordinasyon sa pagkapari

8 ¹ Giingnan ni Yahweh si Moises: ² “Kuhaa si Aaron, ug ang iyang mga anak. Dad-a ang ilang bisti, ang lana nga ihilog, ang torong baka alang sa sala, ang duha ka karnerong laki ug ang bukag sa pan nga walay patubo. ³ Unya, tawga ang tibuk katilingban sa ganghaan sa Toldang Tagboanan.”

⁴ Gituman ni Moises ang sugo ni Yahweh. Nagtigom ang Katilingban sa ganghaan sa Toldang Tagboanan.

⁵ Miingon si Moises: “Kini ang gisugo ni Yahweh.” ⁶ Gipaduol niya si Aaron ug ang

• **8.1** Detalye ning nagsaysay sa pag-ordinar ni Moises sa igsoon, si Aaron. Gitudlo dinhi ang seremonyas sa pagkonsagrar sa labawng Pari.

Ang mga bisti ug uban kinahanglanon nagpadayag sa kasagrado sa tawo nga “...nag-gikan sa katawhan. Gitudlo siya nga...” (Heb 5:11).

Kining mga ritwala wala maggikan sa Diyos mismo. Bunga ni sa kultura ug relihiyon sa panahon. Alang sa maong katawhan dinhi sa kalibotan, dunay duha ka matang sa katawhan

ug mga butang: ang iya sa Diyos, sa ato pa, sa grado; ug ang dili, sa ato pa, kalibotanon. Gisip ang uban nga putli ug limpyo, samtang ang uban, hugaw; ang uban “balaan”, ang uban “nagdadalag sala”, nagpasabot nga dili magamit sa pagsimba.

Ang Diyos miuban sa panghunahuna sa katawhan adtong panahona nga inanayang natudloan sa ngadtongadto. Uban sa dagan sa panahon, naamgohan nila nga ang sala dili ang mansa o hugaw nga makita sa gawas kondili, ang tinuyoang kalapasan sa tawo. Una

iyang mga anak sa atubangan, ug gihugasan sa tubig. ⁷ Gisul-oban niya sa kamisadentro si Aaron; gibaksan ang hawak; gikapahan, ug gisul-oban sa Epod. Gibakos sa hawak ang linubid nga baat sa Epod ug gisul-ob kang Aaron. ⁸ Gitaod ang binordahang eskapularyo sa dughan, ug gibutang niini ang Urim ug Tumin. ⁹ Gipurongpurongan niya ang ulo, nga may dayandayan nga bulawan sa atubangan. Usa kini sa balaang timaan sa paghalad, sumala sa gisugo ni Yahweh kang Moises.

¹⁰ Gikuha ni Moises ang lanang ighihilog ug gihilogan ang Balaang Tolda lakip ang tanan niini, aron konsagrahan. ¹¹ Gisabli-gag kapito ang altar ug ang kasangkapan, ang planggana ug ang tungtonganan sa pagpahinungod sa tanan kang Yahweh. ¹² Gihimong pari si Aaron pinaagi sa pagbubo sa ulo sa lanang ighihilog. ¹³ Gitawag ni Moises ang mga anak nga lalaki ni Aaron sa atubangan ug gisul-oban sa kamisadentro. Gibaksan ang tagsa tagsa, ug gipandongan, sumala sa gisugo ni Yahweh.

¹⁴ Unya, gipadala niya sa atubangan ang torong baka alang sa halad sa sala, ug gipatong ni Aaron ug sa iyang mga anak ang ilang kamot sa ulo sa torong baka ¹⁵ nga gi-haw ni Moises. Nagkuha siyag dugo gini-namit ang tudlo ug gihidhiran ang mga eskina sa altar aron mahinlo ini. Gibubo ang nahibilin sa tiilan sa altar nga gihalad kang Yahweh pinaagi sa paghimo ibabaw niini sa seremonyas sa pag-ako sa sala. ¹⁶ Gikuha niya ang tanang tambok nga nagputos sa ginhawaan, ang kinamaayohang bahin sa atay, ang duha ka amimislon ug ang tanang tambok ug gisunog sa altar ang tanan. ¹⁷ Dayon, gisunog gawas sa kampo ang panit sa torong baka, ang karne ug ang tinai, sumala sa gisugo ni Yahweh.

¹⁸ Gipadala niya sa atubangan ang laking karnero, ug gipatong ni Aaron ug sa iyang mga anak ang ilang kamot sa ulo sa laking karnero ¹⁹ nga gi-haw ni Moises. Gibubo niya ang dugo sa mga kilid sa altar; ²⁰ gibahin sa upat ang laking karnero ug gisunog ang ulo, ang mga piraso ug ang mga tambok. ²¹ Gihugasan niya ang sulod sa ginhawaan ug ang mga tiil, ug gisunog ang tibuk laking karnero sa altar – ang halad-sinunog, humot nga gasa alang kang Yahweh, halad-sinunog sa kalayo alang kang Yahweh, sumala sa gisugo kang Moises.

²² Gipadala niya sa atubangan ang laing karnero nga laki, alang sa sakripisyo sa or-

dinasyon sa pagkapari. Gipatong ni Aaron ug sa iyang mga anak ang ilang kamot sa ulo sa karnero ²³ nga gi-haw ni Moises. Nagkuha siyag dyotayang dugo ug gibutang sa ngilit sa tuong dalunggan ni Aaron, sa tuong kumagko sa kamot ug sa kumagko sa tuong tiil. ²⁴ Gipaduol niya sa atubangan ang mga anak ni Aaron ug gibutang dugo ang ngilit sa ilang tuong dalunggan, ang kumagko sa tuong kamot, ug ang kumagko sa tuong tiil. Dayon, gibubo ni Moises ang nahibiling dugo sa mga kilid sa altar; ²⁵ gikuha ang tambok, ang ikog, ang tanang tambok sa sulod sa ginhawaan, ang kinamaayohang bahin sa atay, ang duha ka amimislon ug ang tambok, ug ang pangu-lahian nga tuong tiil. ²⁶ Gikan sa bukap nga gisudlan sa pan nga walay patubo nga gibutang atubangan ni Yahweh, nagkuha siyag torta nga walay patubo, usa ka pan nga sinagolag lana, ug usa ka apa. Gibutang kini ibabaw sa tambok ug sa pangula-hiang tuong tiil, ug ²⁷ gitugyan ang tanan sa kamot ni Aaron ug sa mga anak nga ingwarawara kini atubangan ni Yahweh. ²⁸ Gikuha kinig balik ni Moises ug gisunog sa altar apil sa halad-sinunog. Mao kini ang halad alang sa ordinasyon sa pagkapari, humot nga halad alang kang Yahweh, halad kang Yahweh pinaagi sa kalayo. ²⁹ Dayon, gikuha ni Moises ang dughan ug ghimo ang seremonyas sa paghalad kang Yahweh. Mao kini ang iyang bahin gikan sa laking karnero sa ordinasyon, sumala sa sugo ni Yahweh.

³⁰ Gikuha ni Moises ang lanang ighihilog ug ang dugo sa altar ug gisablihan si Aaron ug ang iyang bisti, ang mga anak ug ang ilang bisti. Niining paagiha gikonsagrahan niya si Aaron ug ang iyang bisti, ang mga anak ug ang ilang bisti alang kang Yahweh.

³¹ Miingon si Moises kang Aaron ug sa mga anak: “Lutoa ang unod sa ganghaan sa Toldang Tagboanan, ug kan-a didto. Kan-a usab ang pan alang sa halad sa ordinasyon sa pagkapari nga naa sa bukap, sumala sa akong gisugo, sa pag-ingon ko: Si Aaron ug ang iyang mga anak ang mang-aon niini. ³² Sunoga ang mahibilin sa unod ug sa pan. ³³ Ayawng biya sa ganghaan sa Toldang Tagboanan sulod sa pito ka adlaw, hangtod nga matapos ang imong ordinasyon. Balaan ang imong kamot sulod sa pito ka adlaw. ³⁴ Ang gibuhat karong adlaw seremonyas alang kanimo sa pag-ako sa mga sala sumala sa gisugo ni Yahweh nga atong buhaton. ³⁵ Sulod sa

ang mga propeta, dayon ang mga Ebanghelyo nag-ingon nga *ang sala naggikan sa sulod sa tauo.*

Ang mga pari gibalaaan pinaagi sa *pagdihog sa lana.* Mao pod ang mga hari. Busa, ang

mga Pari ug hari *hinilogan* sa Diyos, napadayag ni sa pulong *Mesiyas* sa Hebreo, ug *Cristo*, sa Griyego. Ang labawang Pari gitawag: Ang Cristo sa Diyos: nagpasiuna ni Jesus, ang pari sa Bag-ong Kasabotan sumala sa Heb 5:8.

pito ka adlaw pabilin sa Toldang Tagboanan adlaw ug gabii. Buhatan ang gisugo ni Yahweh aron dili ka mamatay. Mao kini ang sugo nga akong nadawat.”³⁶ Gibuhat ni Aaron ug sa iyang mga anak ang kasugohan nga gihatag ni Yahweh kang Moises.

Gisuguran sa kaparian ang ilahang trabaho

9¹ Sa ikawalo ka adlaw gitawag ni Moises si Aaron ug ang mga anak, ingon man ang mga pangulo sa Israel. ²Giingnan si Aaron: “Pagkuhag nating baka nga ihalad alang sa sala, ug laking karnero alang sa halad-sinunog. Pareho nga walay daot sa lawas ang duha ug dad-a sa atubangan ni Yahweh. ³Ingna ang katawhan sa Israel: Pagkuhag kanding nga halad alang sa sala ug nating baka ug karnero nga halad-sinunog nga tagsa ka tuig ang panuigon ug walay daot sa lawas. ⁴Pagkuha pod og baka ug laking karnero alang sa halad sa maayong pakigdait nga ihawon sa atubangan ni Yahweh. Sa kataposan, pagkuhag halad-pagkaon sinagolag lana, kay mopakita kaninyo si Yahweh karong adlaw.

⁵Gidala nila ang tanang butang nga gisugo kanila ni Moises atubangan sa Toldang Tagboanan, nagpundok ang tibuk katawhan ug mibarog sa atubangan ni Yahweh. ⁶Miingon si Moises: “Kini ang gisugo ni Yahweh nga kinahanglang buhaton aron makita ang iyang himaya.” ⁷Giingnan ni Moises si Aaron: “Lakaw sa altar ug ihalad ang imong halad alang sa sala ug ang halad-sinunog aron matabonan ang imong kasal-anan. Sa pagkahuman, himoa ang halad sa katawhan aron matabonan ang ilang kasal-anan sumala sa gisugo ni Yahweh.”

⁸Miduol si Aaron sa altar ug mihaw sa nating baka nga halad sa kasal-anan. ⁹Ang dugo gidala kaniya sa iyang mga anak. Gituslob niya ang tudlo sa dugo ug gibubonan ang mga kilid sa altar; unya, gibubo ang tanan sa tiilan sa altar. ¹⁰Ang tambok sa halad alang sa sala, ang mga amimilson ug ang maayong bahin sa atay gisunog sa altar sumala sa gisugo ni Yahweh kang Moises. ¹¹Gisunog ang karne ug panit sa gawas sa kampo.

¹²Gisunod ni Aaron ug ihaw ang mga hayop alang sa kaugalingong halad-sinunog. Gitunol kaniya sa iyang mga anak ang dugo nga gibubo sa mga kilid sa altar. ¹³Gitunol usab ang hayop nga hiniwa sa upat ka bahin lakip ang ulo ug gisunog sa altar. ¹⁴Gihugasan niya ang sulod sa ginha-waan ug ang tiil ug gisunog sa altar, unya, gidugang sa halad-sinunog.

¹⁵Gisunog niya ang halad sa katawhan;

gikuha ang kanding, ang halad alang sa sala, giihaw ug gihalad nga sakripisyo alang sa sala sa sama gihapong paagi sa primero.

¹⁶Gisunod pagkuha ang mananap alang sa halad-sinunog ug gihalad sumala sa mga lagda. ¹⁷Gipadala niya sa atubangan ang halad-pagkaon ug nagkuhag usa ka hagkom nga harina nga gisunog sa altar ug gidugang sa halad-sinunog nianang buntaga.

¹⁸Sa kataposan, giihaw ang laking karnero nga halad sa maayong pakigdait sa katawhan. Gidala kaniya sa mga anak ni Aaron ang dugo nga iyang gibubo sa mga kilid libot sa altar. ¹⁹Ang tambok sa baka ug sa laking karnero, ang ikog, ang nagputos nga tambok, ang amimilson, ang labing maayong bahin sa atay. ²⁰Gipahimutang kini ibabaw sa mga dughan ug gisunog sa altar. ²¹Giwarawara ni Aaron ang mga dughan ug ang pangulahian nga tuong tiil isip seremonyas sa paghalad – sumala sa gisugo ni Yahweh kang Moises.

²²Giisa ni Aaron ang iyang kamot atubangan sa katawhan ug gipanalangin sila. Humag halad sa sakripisyo alang sa sala, sa maayoong pakigdait ug sa halad-sinunog, ²³nanaog siya. Uban ni Moises nanulod sila sa Toldang Tagboanan; nagdungan silag gawas aron pagpanalangin sa katawhan, ug gipadayag ang Himaya ni Yahweh sa tibuk katawhan. ²⁴Unya, may siga nga mitungha sa ilang atubangan ug misunog sa mga halad sa altar. Nanginggit sa kalipay ug nanghapa sa yuta ang katawhan sa pagkakita nila sa maong talan-awon.

Ang pagkamatay ni Nadab ug Abihu

10¹ Ang mga anak ni Aaron, si Nadab ug Abihu nanguhag tagsa tagsa ka insensaryo nga gibutangang kalayo ug insenso ug mihalad kang Yahweh. Naghalad silag kalayo nga supak sa balaod, kay wala man isugo ni Yahweh. ²Mitungha ang kalayo ug misunog kanila atubangan ni Yahweh. ³Miingon si Moises kang Aaron: “Kanay buot ipasabot ni Yahweh sa pag-ingon: ‘Ipakita ko ang akong kabalaan sa moduol kanako, ug atubangan sa katawhan ipaila ko ang akong himaya.’” Dili mósaba si Aaron.

⁴Gitawag ni Moises si Misael ug si Elisafam, mga anak ni Oziel, uyoan ni Aaron ug giingnan: “Dali ug dad-a ang patayng lawas sa inyong igsoon layo sa santwaryo, gawas sa kampo.” ⁵Miduol sila nga nagsul-ob gihapon sa kamsadentro ug gidala ang patayng lawas gawas sa kampo sumala sa sugo ni Moises.

• **10.1** Ang istorya ining ulohana (sa kamatayon sa mga Anak ni Aaron) paagi sa pagpakita sa ubang katungdanan sa mga pari sa Israel.

⁶Unya, giingnan ni Moises si Aaron ug ang duha ka anak, si Eleazar ug Itamar: “Ayawg biyai nga magkalkag ang inyong buhok ug ayawg gisia ang inyong bisti sa pagbangotan. Basig mamatay ug silotan kamo lakip ang tibuok katawhan. Magbangotan ang tibuok Israel tungod sa inyong mga igsoon nga namatay sa kalayo ni Yahweh.” ⁷Apan ayawg pamahawa sa pultahan sa Toldang Tagboanan. Tingalig mangamatay mo, kay dinihogan man mo sa lana ni Yahweh.” Ug gituman nila ang gisulti ni Moises.

⁸Miingon si Yahweh kang Aaron: ⁹“Sa dili pa kamo moduol sa Toldang Tagboanan, ikaw ug ang imong mga anak, ayawg inom og bino o isog nga ilimnon, basig mamatay kamo. Balaod kini alang sa imong kaliwatan hangtod sa umaabot nga panahon ¹⁰aron makaila kamo sa kalainan tali sa iya sa Diyos ug sa uban; sa hinlo ug sa hugaw. ¹¹Kinahanglang tudloan ninyo ang katawhan sa Israel sa tanang balaod nga gihatag ni Yahweh kang Moises alang kanila.”

¹²Miingon si Moises kang Aaron ug sa nahibiling duha ka anak nga si Eleazar ug Itamar: “Kuhaa ang halad-pagkaon nga salin sa halad-sinunog ni Yahweh ug ¹³kana ang pan nga walay patubo sa kilid sa altar. Labing balaan kining butanga, ang bahin sa halad-sinunog ni Yahweh nga imoha na ug sa imong mga anak. Mao kini ang gisugok kanako ni Yahweh. ¹⁴Ang dughan nga gihalad ug ang gilain nga pangulahian nga tuong tiil makaon sa ubang dapit nga hinlo. Kan-a kini uban sa imong mga anak nga lalaki ug babaye, kay bahin kini nimo ug sa imong mga anak gikan sa mga

halad sa katawhan sa Israel alang sa maayong pakigdait. ¹⁵Masunog na gani ang tambok sa pangulahian nga tuong tiil nga gilain ug sa dughannga gihalad, imoha kini ug sa imong mga anak nga lalaki, ang imong mga kauban, inigkahuman sa seremonyas sa paghalad sa atubangan ni Yahweh, kay iya kining pagbuot sa kahangtoran.”

¹⁶Nagpakisusi si Moises mahitungod sa kanding nga gihalad alang sa sala. Ug nahibaloan niya nga gisunog ang kanding. Busa, nasuko siya kang Eleazar ug Itamar, ang nahibiling duha ka anak ni Aaron. ¹⁷“Nganong wala ninyo kan-a ang maong kanding sa balaang dapit?” Nangutana siya. “Balaan kaayo kini nga gihatag kaninyo aron pagtabon sa kasal-anan sa katawhan. ¹⁸Kay wala man ninyo dad-a sa santwaryo ang dugo, gikaon unta ninyo ang karne sumala sa akong gisugo.” ¹⁹Mitubag si Aaron kang Moises: “Naghalad silag sakripisyo alang sa sala ug halad-sinunog atubangan ni Yahweh niingon adlaw sa pagbangotan. Kon gikaon pa namo ang kanding nga gihalad karon, mahimuot kaha kanamo si Yahweh?” ²⁰Nalipay si Moises sa tubag ni Aaron.

Ang hinlo ug hugaw

11 • ¹Giingnan ni Yahweh si Moises ug si Aaron: ²“Sutihi ang katawhan sa Israel: ‘Sa tanang hayop sa kayutaan, makaon kamo sa mosunod: ³ang mga hayop kansang kuko napikas, gibahin sa duha, ug nag-usap sa pagkaon.

⁴Ayawg kan-a ang kamelyo. Bisag nag-usap kini sa pagkaon, dili pinikas ang kuko. ⁵Ang kuneho; bisag nag-usap sa pag-

• **11.1** Ang misyon sa matag Judio mao ang pag-apil sa katilingbanong pagsimba sa bugtong Diyos. Makasulod siya sa Templo ug makaapil sa tinoohanong katigoman kon moga unag mga ritwal nga “makapaputli” sama sa gihisgotan sa ulohan 8. Ang kaputli o kahugaw wala magpasabot nga may sala o wala, kon dili ang pagkaandam o dili sa pagduol sa altar.

Kining tulumanona nakatabang sa mga Judio pagdiskobre sa lunsayng kabalaaan:

– ang mga mananap nga gipasidunggan sa mga pagano, giisip nga hugaw busa, angayng likayan.

– Duna silay mga balaod sa mga “gidili” mahitungod sa pakighilawas nga nagdalag respito alang sa kasagrado sa kinabuhi. Bisan ang uban nga karaang katawhan dunay kaugali-ngong mga lagda sa pakighilawas ug sa panganak, sama sa mga Judio (basaha ang 12:1-8 ug ang kap. 15).

– may mga lagda pod nga gihatag mahitungod sa kalimpyo ug panglawas. Pananglitan ang pagdili sa pagkaog baboy (11:7). Makataronganon ni, kay ang baboy labi na kon

pinasagdan, magdalag sakit. Mao pod ang sanla (13), sakit nga mananakod kaayo.

Ang pagpuyo sa kinabuhing relihiyoso o Kristohanon dili makab-ot kon dili ubanan sa pag-umol og maayong pamatasan ug pagkab-ot og kalig-on sa pamilya. Busa, dunay kaminyoon nga napakyas bisan pa sa gugma sa usag usa, kay wala may kalig-on sa batasan ug ang mga anak wala madisiplina aron masaligan.

Mao nga sa Biblia, uban sa mga pahimangnon mahitungod sa “panagway” (Rom 2:28) ug sa “lawas” (Fil 3:3), nakatabang pag-andam sa katawhan alang sa pag-alagad sa Diyos sa pagaging mas kasaligan.

May daghang balaod sa mga Judio nga layo ug dili mohaom sa kinabuhi karon. Ang tuyo ini mao nga ang katawhan sa Diyos malahi sa ubang katawhan, pananglit sa pagpangaon, sa mga pangilin ug sa mga kostumbre.

Ang mga Judio nga nagpuyo taliwala sa ubang katawhan, dili makigsagol sa mga pagangong silingan. May mga balaod sila, mga detalyeng paagi sa pagkinabuhi nga makasanta sa panghunahuna sa uban. Bisan tuod nga ang

kaon, dili pinikas ang kuko. ⁶Ingon man ang lyibre. ⁷Ang baboy, bisag pinikas ang kuko, dili mousap sa pagkaon. ⁸Hugaw kini alang ninyo. Ayawg kan-a ang unod niini ni ang patayng lawas. Hugaw kini alang ninyo.

⁹Sa tanang nagpuyo sa tubig, makaon ninyo ang may kapay ug himbis nga naa sa dagat o suba. ¹⁰Apan dili kan-on ang nagpuyo sa dagat o suba nga walay kapay ug himbis. ¹¹Hugaw kini alang kaninyo. Ayawg kan-a ang karne ug ayawg hikapa ang patayng lawas. ¹²Ang nagpuyo sa tubig nga walay kapay ug himbis hugaw alang ninyo.

¹³Isipa ning hugaw ug dili makaon: ¹⁴Ang bwetre, agila, gripon, banog, ang tanang matang sa manaol; ¹⁵ang tanang matang sa uwak, ¹⁶ostrik, ang ngiwngiw nga kanunayng nag-iyagak, ¹⁷ang ngiwngiw nga sungayan, ang ngiwngiw sa kagabhion, ang langgam sa dagat, ang ngiwngiw sa kamalig, ¹⁸ibis, pelikano, bwetrenng ugis, ¹⁹talabon, ang lainlaing matang sa tikling ug ang kabog; ²⁰ang gagmayng mananap nga may pako ug naglihok sa upat ka tiil, hugaw alang kaninyo.

²¹Sa tanang gagmayng mananap nga may pako makaon ang may paa ibabaw sa tiil nga makalukso ibabaw sa yuta. ²²Makaon ang lainlaing matang sa dulong, timos o gangis, lukton o apan-apan. ²³Isipang hugaw ang tanang gagmayng mananap nga may pako ug upat ka tiil.

²⁴Ang mohikap ²⁵o mopunit sa patayng lawas sa maong mananap mahugaw pod hangtod sa gabii. ²⁶Mao usab ang mga hayop nga dunay kuko sa tiil gawas kon napikas kini ug mousap sa pagkaon; ²⁷ugang hayop nga may upat ka tiil ug naglakaw sa lapa. ²⁸Ang mopunit sa patayng lawas niini manglaba sa gisul-ob ug isipong hugaw hangtod sa gabii.

²⁹Ang mga mananap nga nagkamang sa yuta hugaw alang kaninyo: mga ilaga, balagtok ug lainlaing matang sa halo; ³⁰ang tuko, kamelyon, buaya, taluto, ug ibid. ³¹Ang mohikap sa patayng lawas ini isipong hugaw hangtod sa gabii.

³²Ang matagakan sa patayng lawas niining mga mananapa mahugaw: mga kahimanan nga kahoy, bisti, panit, bisting sako – ang tanang kahimanan, kinahanglang ituslob sa tubig ug magpabiling hugaw hangtod sa gabii. Sa pagkatapos mahinlo na usab. ³³Kon ang mananap mahulog sa kulon, buk-on kini. Ang sulod sa kulon hugaw. ³⁴Ang pagkaon nga nabuboan sa tubig gikan sa maong kulon mahugaw pod. ³⁵Ang matagakan sa patayng lawas niining mga mananapa mahugaw. Kon pugon ning yutaa o hudno, kinahanglang gub-on, kay hugaw na ug isipong hugaw. ³⁶Ang tubod o atabay nga may tubig magpabiling limpyo. Apan ang makahikap sa patayng lawas mahugaw.

³⁷Kon ang patayng lawas mahulog sa bisag unsang matang sa binhi, ang binhi magpabiling hinlo. ³⁸Apan kon basa ang binhi nga matagakan sa patayng lawas, ang binhi isipong hugaw.

³⁹Kon may hayop nga makaon unya, mamatay, ang mohikap sa patayng lawas mahugaw hangtod sa gabii. ⁴⁰Ang mokaon sa unod sa maong mananap, manglaba sa bisti. Hugaw siya hangtod sa gabii. Ang mopunit sa patayng lawas mahugaw pod hangtod sa gabii. Manglaba siya sa bisti.

⁴¹Ang tanang mananap nga nagkamang sa yuta hugaw; dili makaon. ⁴²Ang nagdahik sa yuta o naglakaw sa upat ka tiil o sa daghang tiil dili makaon. ⁴³Ayawg hugawi ang inyong kaugalingon pinaagi sa mga mananap nga nanghugpa, tingaleg mahugaw kamo. ⁴⁴Ako si Yahweh, ang inyong Diyos. Subaya ang dalan nga balaan ug pagpakabalaan kamo, kay balaan ako.

Ayawg hugawi ang kaugalingon sa mga mananap nga nanghugpa sa yuta. ⁴⁵Ako si Yahweh. Gipagawas tamo sa Ehipto aron mainyo akong Diyos. Balaana ang inyong kaugalingon.

⁴⁶Kini ang balaod alang sa mga hayop ug langgam ug buhi nga mananap nga naglihok sa tubig o nagkamang sa yuta. ⁴⁷Mahibalo unta ang matag usa sa hinlo ug sa hugaw; ang mga mananap nga makaon ug ang dili.”

naa sa kailadman importanting makapalahi nila, ang ilang mga balaod ug tulumanon nakatabang sab pagpuyo sa pagtoo. Ang Balaod sa Daang Kasabotan gipahinungod sa wala pa makaabot sa kahamtong sa pagtoo, maong gipahamtangan silag lahing matang sa pagkinabuhi pinaagi sa balaod.

Kining mga balaora istriktong gipasunod sukad pa ni Esdras, ug gituman sa katilingban sa mga Judio hangtod sa naghinapong mga siglo sa wala pa si Cristo. Ang Ne 13 talanawon nga nagpakita sa kakuyaw nga naghulga nila tungod sa ilang paghimulag sa ubang katawhan.

Sa panahon ni Jesus ang mga Judio sobra kaayong pagkagapos sa mga balaod kansang unang katuyoan sa pagtuman mao ra nga makaapil sila sa relihiyosong katigoman sa Templo. Alang sa mga Judio, ang pagtuman sa balaod igo nang makapahimuot sa Diyos, apan nangusog si Jesus pagsaway ini, kay alang niya mas mahinungdanon ang naa sa kasingkasing sa tawo kay sa pagtuman sa balaod (Mc 7:15).

Sa ulohan 11 tudling 46, ang Biblia dili basahon nga nagtudlo bahin lang sa konsensya.

Paghinlo sa babayeng nanganak

12 *¹ Giingnan ni Yahweh si Moises: ² “Sultih ang mga Israeleta: Ang babayeng manganak og batang lalaki mahugaw sulod sa pito ka adlaw sama sa binulang regla; ³ sa ikawalo ka adlaw tulion ang bata. ⁴ Unya, maghulat siyag 33 ka adlaw aron mahinlo sa regla; dili mohikap sa bisag unsa nga gihalad, ni mosulod sa santwaryo hangtod nga matapos ang mga adlaw sa paghinlo.

⁵ Kon manganak og babaye, mahugaw siya sama sa binulang regla sulod sa duha ka semana unya, magpaabot og 66 ka adlaw sa paghinlo.

⁶ Kon matapos na ang mga adlaw sa paghinlo tungod sa anak nga lalaki o babaye ba hinuon, magdala siyag halad sa pari, sa pultahan sa Toldang Tagboanan – usa ka nating karnero nga natawo nianang tuiga alang sa halad-sinunog; usa ka kuyabog nga tukmo o pati nga halad alang sa sala. ⁷ Ihalad kini sa pari kang Yahweh aron pagtabon sa kahugaw unya, hinlo na siya sa regla.

Kini ang balaod alang sa babayeng nanganak og lalaki o babaye. ⁸ Kon dili siya makahalad og nating karnero, magdala siyag duha ka kuyabog nga pati o tukmo. Ang primero alang sa halad-sinunog ug ang ikaduha, halad alang sa sala. Mohalad ang pari sa pagtabon sa kahugaw unya, mahinlo na siya.

Langda alang sa sanlahon

13 *¹ Miingon si Yahweh kang Moises ug Aaron: ² “Ang may butoy, hubag o nuka sa panit nga mahimong sanla, dad-on kang Aaron nga pari o sa usa sa mga pari, kaliwat ni Aaron; ³ ug susihon siya sa pari. Kon makita nga ang balhibo sa hubag naputi ug morag mas lawom ang hubag

kay sa naglibot nga panit, nuka kini sa sanla. Ipahibalo nga ang maong tawo hugaw. ⁴ Kon puti ang nuka ug dili mas lawom kay sa panit nga naglibot unya, wala mo-puti ang balhibo, lainon sa pari ang masakiton sulod sa pito ka adlaw. ⁵ Sa ikapito hilngon siyag usab sa pari. Kon makita nga mao lang gihapon ang nuka ug wala mokatap sa panit, lainon ang masakiton sa laing pito ka adlaw. Hilngon na sab siya sa ikapito. ⁶ Kon ang nuka mikupos ug wala mokatap sa panit, ipahibalo sa pari nga hinlo ang tawo. Ginuka lang. ⁷ Kon mikatap sa panit ang nuka human mahiling sa pari ug human ipahibalo nga hinlo na siya, moadto na sab siya sa pari. ⁸ Kon human sa paghiling makita sa pari nga mikatap ang nuka sa panit, ipahibalo sa pari nga sanlahon ang tawo.

⁹ “Kon may natakboyan sa sanla dad-on siya sa pari nga ¹⁰ mohiling kaniya. Kon makita sa panit ang hubag nga nagputi ingon man ang balhibo, ug may nuka nga midako, sanla kini sa panit. ¹¹ Ipahibalo sa pari nga hugaw ang tawo. Mausik lang ang panahon sa paglain kaniya. Hugaw na siya. ¹² Kon ang sanla mikatap sa tibuk panit, ug naputos siya gikan sa tiil ngadto sa ulo, bisag asa tan-awa sa pari; ¹³ nan, mag-isip ang pari: Kon naputos na siya sa sanla, ipahibalo nga hinlo kining tawhana, kay naputi na man ang tibuk lawas. Busa, isipong hinlo. ¹⁴ Ang may nuka hugaw. ¹⁵ Human hilnga sa pari, ipahibalo nga hugaw siya. Sanla ang nuka. ¹⁶ Kon puti na pod ang nuka, moadto na usab siya sa pari nga ¹⁷ mohiling kaniya. Kon makita nga naputi ang sakit ipahibalo nga nahinlo na ang masakiton.

¹⁸ “Kon may hubag ang panit sa tawo nga, human maayo, ¹⁹ nagbiling og puting bungdo o sinawng mansa nga may pagka-

• **12.1** Gitandi sa katawhan sa kakaraan, ang “putli” ug hamili nga dugo sa lalaki, nga mibanaw sa panggabutan ug sa “hugaw” sa mga babayeng giregla. Busa, ang giregla o nanganak nanginahanglag ritwal sa paghinlo.

Sa giingon na sa unahan, bisag makita nga kabahin ni sa pulong sa Diyos, ang mga balaod sa Daang Kasabotan gipahaom sa nabatasan ug sa panghunahuna sa kaniadtodayng panahon sa katawhan sa Israel. Nakaamgo na ini ang mga Judio busa, giingon nga ang Balaod gihatag sa mga anghel: Buhat 7:38; Gal 3:19; Heb 2:2.

Kay Judio man si Jesus ug ang iyang inahan, mituman sila ining mga ritwala (Lc 2:21).

• **13.1** Mahitungod sa sanla, ang makahadlok ug manakod nga sakit, ang mga sanlahon gipapuyo layo sa katilingban. Ang sanlahon giisip nga “hugaw” ug dili makaapil sa bisag unsang tigom sa publiko o sa templo (basaha ang 8:1 ug 11:1).

Sa maong panahon, ang mga sakit sa katalagman nga moabot sa tawo giisip nga silot sa Diyos. Ang sanla alang nila timaan sa tunglo sa Diyos busa, ang sanlahon nga gipalayo sa katilingban, hugaw pod atubangan sa Diyos.

Katungdanan sa mga pari ang paghiling sa mga sanlahon ug paghukom kon angay bang ipalayo. Sila poy mohiling kon naayo na ba ang masakiton ug kon makabalik na ba sa pamilya. Mao nga sa pag-ayo ni Jesus sa sanlahon gisugod ni pag-adto sa pari aron mahiling (Mc 1:43).

Adunay karaang ritwal nga ilang gihimo alang sa paghinlo sa mga sanlahon. Gitooan nila nga ang hinungdan sa sanla mao ang misteryosong “sala” nga mabalhin sa duha ka langgam (14:5). Ang usa patyon aron dungan ini mawala sab ang sala. Ug aron pagsiguro, ang lain buhian, aron ang sala nga natunaw uban sa dugo sa gipatayng langgam, mawagtang sa hingpit (14:6-7).

pula ug puti, magpakita siya sa pari ²⁰ nga mohiling kaniya. Kon makita nga may mansa nga mas lawom kay sa naglibot nga panit ug miputi ang balhibo, ipahibalo nga ang maong tawo hugaw. Sanla kini nga naghubag. ²¹ Kon sa pagsusi sa pari walay makit-an nga puting balhibo ni lawom nga mansa hinunao, mihanap kini, lainon ang masakiton sulod sa pito ka adlaw. ²² Kon mikatap ang sakit sa panit, ipahibalo nga hugaw siya. May sanla. ²³ Kon ang sinawng mansa nagpabilin nga way kausaban ug wala mokatap, ulat lang kini sa hubag. Mopahibalo ang pari nga hinlo siya.

²⁴ “Ang may paso ug sa paso may hubag nga mitakboy, sinaw nga may pagkapula ug puti, ²⁵ hilngon sa pari. Kon makita nga ang balhibo sa mansa miputi ug medyo lawom kay sa naglibot nga panit, nagpasabot nga ang sanla mitakboy sa paso. Ipahibalo sa pari nga kining tawhana hugaw: sanlahon. ²⁶ Inghiling sa pari, kon makit-an nga walay puting balhibo sa mansa, ug dili mas lawom kay sa naglibot nga panit, hinunao milubad kini, lainon siya sa pari sulod sa pito ka adlaw. ²⁷ Sa ikapito hilngog usab. Kon mikatap ang sakit sa ubang bahin sa panit, ipahibalo nga ang masakiton hugaw, sanlahon. ²⁸ Apan kon ang hubag walay kausaban ug wala mokatap sa panit hinunao, milubad lang, nagpasabot nga hubag kini tungod sa paso. Ipaila siya sa pari nga hinlo. Ulat kini sa paso. ²⁹ Kon may lalaki o babaye nga may nuka sa ulo o sa sulang, ³⁰ hilngon kini sa pari. Kon mas lawom kini kay sa naglibot nga panit, nagdalag ug nagkanipis ang balhibo, ipahibalo nga hugaw siya. Ang gikahadlokang niining sakita: sanla sa ulo o sa sulang. ³¹ Inig hiling sa pari, kon walay makita nga paglawom ug wala magdalag ang balhibo, lainon ang masakiton sulod sa pito ka adlaw. ³² Hilngon ang sakit sa ikapito. Kon makita nga wala mokatap ang nuka, ang balhibo wala modalag ug dili mas lawom kay sa naglibot nga panit, ³³ kiskisan sa masakiton ang ulo, ang tanan gawas sa may sakit. Lainon siya pag-usab sulod sa pito ka adlaw; ³⁴ ug hilngon sa ikapito. Kon makita nga wala mokatap ang sakit ug walay bahin nga milawom kay sa naglibot nga panit, ipahibalo sa pari nga ang tawo hinlo. Humag laba sa bisti hinlo na siya. ³⁵ Kon human sa paghinlo mikatap ang sakit sa ubang bahin sa panit, ³⁶ hilngon siya sa pari. Kon makit-an nga ti-nuorayng mikatap ang sakit, nagpasabot nga ang masakiton hugaw. Wala na kinahanglana nga tan-awon pa kon midalag ba ang balhibo. ³⁷ Kon, sumala sa nakit-an, wala mokatap ang sakit ug misugod pagtubo ang itom nga balhibo, naayo na ang masakiton. Hinlo siya. Ug ipahibalo kini sa pari.

³⁸ “Kon mopatim-aw ang nasinawng pagkabangkabang sa usa ka lalaki o babaye ug puti kini, ³⁹ hilngon siya sa pari. Kon lagomon ang kaputi, nukanuka lang kini sa panit. Hinlo siya.

⁴⁰ “Kon mangaibot ang buhok sa ulo sa usa ka tawo, upaw siya, apan hinlo. ⁴¹ Kon mangaibot ang buhok sa agtang, upaw siya sa agtang, apan hinlo. ⁴² Kon may pagkapula ang nukang puti ibabaw sa ulo o agtang, sanlahon siya; ⁴³ kinahanglang hilngon sa pari. Kon makita nga pulapula ang pagkaputi sa hubag sa ulo o agtang nga daw sanla sa panit, ⁴⁴ sanlahon siya. Busa, hugaw, Ipaila siyang hugaw ug sanlahon sa ulo.

⁴⁵ “Magbistig gision ang sanlahon; dili manudlay; tabonan ang ibabaw nga ngabil ug mosinggit sa kusog nga tingog: “Hugaw, hugaw!” ⁴⁶ Samtang anaa kaniya ang sakit, magpabilin siyang hugaw. Busa, manimuyo siya layo sa uban, gawas sa kampo.

Lagda alang sa talumtom

⁴⁷ “Kon may timailhan sa talumtom nga makita sa bisti, delana o lino; ⁴⁸ sa lino o delana nga panapton o tabon; panit o mga butang nga ginama sa panit; ⁴⁹ kon ang maong bisti, panapton, tabon, panit o mga ginama sa panit, may pagkalunhaw o pulapula ug mikatap na, ipakita siya sa pari. ⁵⁰ Hilngon siya ug ibutang layo sa kampo sulod sa pito ka adlaw. ⁵¹ Sa ikapito kon mapanid-an nga mikatap ang talumtom sa bisti, panapton, tabon, panit, o sa bisag unsa pa, talumtom kini nga mikatap. Hugaw ang maong mga butang. ⁵² Sunogon sa pari ang bisti, panapton, lino o delana nga tabon. Bisag unsang butanga nga ginama sa panit diin mikatap ang talumtom, sunogon.

⁵³ “Sa paghiling sa pari, kon wala mokatap ang talumtom sa bisti, panapton, tabon o butang nga panit o sa unsa pa diha, ⁵⁴ palabhan kini ug lainon sulod sa pito ka adlaw. ⁵⁵ Human sa paghinlo, hilngog usab. Kon makita nga walay kausaban ang bulok sa talumtom, bisag wala mokatap, hugaw kini. Busa, sunogon. ⁵⁶ Kon, sa paghiling sa pari, makita nga milubad ang talumtom humag laba, tabason kini sa bisti, panit, panapton, o tabon. ⁵⁷ Kon mobalik ang talumtom sa mao gihapong bisti, panapton, tabon o butang nga panit o bisag unsa pa diha, mikatap og usab ang talumtom busa, sunogon sa tag-iya. ⁵⁸ Ang bisti, panapton, tabon o butang nga ginama sa panit ug bisag unsa pa diha nga nawagtangan na sa talumtom human labhi, mahinlo human usbag laba.”

⁵⁹ Mao kini ang balaod sa sanla sa bisti nga lino o delana, sa panapton, sinina o bisag unsang hinimo sa panit – hukman kon hinlo ba o hugaw.

Paghinlo gikan sa sakit nga motakboy

14 ¹Giingnan ni Yahweh si Moises: ²“Kini ang balaod alang sa paghinlo sa tawo human sa iyang sakit nga motakboy. Dad-on siya ngadto sa pari nga ³modala kaniya gawas sa kampo aron hinlong. Kon maayo na ang sakit nga motakboy, ⁴magpakuha ang pari ug duha ka buhi ug hinlong langgam, sedro, pula nga hilo ug isopo alang sa hinloanan. ⁵Ipaihaw sa pari ang usa ka langgam ibabaw sa kulon nga may bag-ong tubig. ⁶Kuhaon niya ang langgam nga buhi, sedro, pula nga hilo ug isopo ug dunganog tunlob lakip ang buhing langgam, sa dugo sa langgam nga giihaw ibabaw sa bag-ong tubig. ⁷Sabligan niyag kapito ang hinloanan. Dayon ipahibalo nga hinlo na sa sakit nga motakboy, ug buhian ang langgam sa kaumahan.

⁸“Ang gihinloan manglaba sa bisti. Kiskisan niya ang ulo ug maligo sa tubig. Unya, hinlo na siya. Makasulod na sa kampo, apan magpuyo una gawas sa tolda sulod sa pito ka adlaw. ⁹Sa ikapito mangiskis siya sa ulo, bungot ug kilay; manglaba sa bisti ug maligo. Hinlo na siya.

¹⁰“Sa ikawalo ka adlaw magkuha siyag duha ka nating karnero ug usa ka karnerong bayi nga may usa ka tuig ang idad ug walay daot. Magkuha pod siyag tulo sa ika-10 ka bahin sa pinong harina sinagolag lana alang sa halad-pagkaon ug usa ka botelya sa lana. ¹¹Ang hinloanan ug ang mga halad dad-on ngadto sa pari nga magpahibalo nga hinlo siya atubangan ni Yahweh sa pultahan sa Toldang Tagboanan. ¹²Kuhaon sa pari ang unang karnero ug himoong halad sa sala lakip ang botelya sa lana nga iwarawara atubangan ni Yahweh. ¹³Ihawon ang laking karnero sa ihawanan sa halad alang sa sala ug sa halad-sinunog – ang Balaang Dapit. Ang halad sa kalapasan, ingon man ang halad alang sa sala, iya sa pari. Balaan ka-ayo kini. ¹⁴Magkuhag dugo ang pari gikan sa halad sa sala nga ihilog sa ngilit sa tuong dalunggan, sa kumagko sa tuong kamot ug sa kumagko sa tuong tiil sa gihinloan. ¹⁵Kuhaon sa pari ang botelya sa lana ug ihuwad sa walang kamot. ¹⁶Unya, ituslob ang tuong tudlo ug sabligag kapito ang atubangan ni Yahweh. ¹⁷Magkuha siyag dyotayang lana sa nahibilin sa palad sa iyang kamot ug dihogan ang ngilit sa tuong dalunggan sa gihinloan, ang kumagko sa tuong kamot ug ang kumagko sa tiil, ibabaw sa dugo sa halad sa paghinlo. ¹⁸Ang nahibiling lana sa kamot ihiso sa ulo sa gihinloan. Seremonyas kini sa pagtabon sa kahugaw atubangan ni Yahweh.

¹⁹“Mohalad ang pari sa sakripisyo alang sa sala. Himoon niya ang seremonyas sa pagtabon sa sala sa gihinloan. Sa pagka-human, ihawon ang mananap alang sa

halad-sinunog ²⁰ug ihalad dungan sa halad-pagkaon sa altar. Kon nahimo na sa pari ang seremonyas sa pagtabon sa sala niing pagaiha, hinlo na ang tawo.

²¹“Ang kabos nga dili makatakos sa tanang gikinahanglan, magdalag usa ka karnero alang sa sala nga ibayaw niya sa seremonyas sa pagtabon sa sala. Magdala siya alang sa halad-pagkaon ug usa sa ika-10 ka bahin sa harinang trigo sinagolag lana ug usa ka botelya sa lana, ²²ug duha ka pati o duha ka kuyabog nga tukmo, kon makahimo siya – ang una alang sa halad sa sala ug ang ikaduha alang sa halad-sinunog.

²³“Sa ikawalo ka adlaw, dad-on kini ngadto sa pari, sa ganghaan sa Toldang Tagboanan atubangan ni Yahweh nga ihalad aron mahinlo siya. ²⁴Kuhaon sa pari ang karnero nga halad alang sa sala ug ang botelya sa lana nga ihalad kang Yahweh sa seremonyas sa paghalad. ²⁵Ihawon ang halad alang sa sala. Magkuha siyag dyotayng dugo ug ihilog sa ngilit sa tuong dalunggan sa gihinloan, sa kumagko sa tuong kamot ug sa kumagko sa tuong tiil. ²⁶Ihuwad ang lana sa palad sa walang kamot, ²⁷ug ginamit ang tudlo, sabligag kapito ang atubangan ni Yahweh. ²⁸Ihilog ang uban sa ngilit sa tuong dalunggan sa gihinloan, sa kumagko sa tuong kamot ug sa kumagko sa tuong tiil sama sa gihimo sa dugo sa halad alang sa sala. ²⁹Ang lanang nahibilin sa palad ihiso sa ulo sa gihinloan. Himoon sa pari alang kaniya ang seremonyas sa pagtabon sa sala atubangan ni Yahweh. ³⁰Kon makahimo siya paghatag og duha ka pati o duha ka kuyabog nga tukmo, ihalad niya ang usa ³¹isip halad alang sa sala. Ang ikaduha alang sa halad-sinunog uban sa halad-pagkaon, kana kon makahimo siya. Seremonyas kini nga buhaton sa pari atubangan ni Yahweh aron pagtabon sa sala sa gihinloan.”

³²Mga lagda kini alang sa sakit nga motakboy sa tawo nga dili makahatag sa gikinahanglan alang sa paghinlo.

Paghinlo sa agup-op sa balay

³³Miingon si Yahweh kang Moises ug Aaron: ³⁴“Sa pag-abot ninyo sa yuta sa Canaan nga akong ihatag isip inyong kabilin, kon padapatan ko ang usa ka balay nga inyong panag-iyahon sa agup-op sa yuta, ³⁵ang tag-iyang moduol ug magpasidaan sa pari sa pag-ingon: “May nakita ako sa balay nga daw agup-op.” ³⁶Papahawaon dayon sa pari ang nagpuyo sa balay sa dili pa susihon unsay mitakboy niini. Busa, walay sulod sa balay nga ingnong hugaw. Moadto ang pari ug motan-aw sa balay. ³⁷Sa pag-susi na sa balay, kon makakita siyag pula-pula o may pagkaberdeng mansa nga

mikutkot sa bungbong, ³⁸ mogawas dayon siya, ug tak-opan ang pultahan sulod sa pito ka adlaw. ³⁹ Mobalik siya sa ikapito. Kon sa pagsusi makita nga mikatag ang agup-op sa tibukong bungbong sa balay, ⁴⁰ ipakuha niya ang mga bato nga naapek-tohan ug ipalabay sa laing dapit nga hugaw gawas sa lungsod. ⁴¹ Unya, kiskisan niya ang tibukong sulod sa balay. Ang kiniskis ipalabay sa laing dapit nga hugaw gawas sa lungsod. ⁴² Ilisag bag-o ang bato ug bagohan pod ang gikiskisan. ⁴³ Kon mokatag lang gihapon ang agup-op human kuhaa ang apektadong mga bato human kiskisi, ⁴⁴ moanha ang pari sa pag-usisa sa balay. Kon makita nga mikatag ang sakit, nagpasabot ni nga giagup-opan ang balay busa, hugaw; ⁴⁵ kinahanglang gub-on. Ang mga bato ug papilit kuhaon ug dad-on sa dapit nga hugaw gawas sa lungsod.

⁴⁶ “Ang mosulod sa maong balay samtang gitak-opan mahugaw hangtod sa gabii. ⁴⁷ Ang matulog dinhi, manglaba sa bisti.

⁴⁸ “Apan kon makita sa pari, inig-anha niya aron pagsusi sa agup-op, nga wala kini mokatag sa balay nga gimasilyahan, ipahibalo niya nga hinlo ang balay. Nawagtang na ang agup-op. ⁴⁹ Magkuha siyag duha ka langgam, sedro, pulang higot ug sanga sa isopo nga gamiton alang sa halad sa sala sa maong balay. ⁵⁰ Mag-ihaw siyag usa ka langgam sa tadyaw nga yuta ibabaw sa nag-agas nga tubig. ⁵¹ Kuhaon ang sedro, isopo, higot nga pula ug ang langgam nga buhi ug ituslob sa dugo sa giilhawng langgam sa nag-agas nga tubig. ⁵² Ug sabligag kapito ang balay. Human mahalad ang halad sa sala sa balay uban sa dugo sa langgam, sa nag-agas nga tubig, sa buhing langgam, sa sedro, sa isopo ug sa higot nga pula, ⁵³ buhian ang langgam ug paluparon gawas sa lungsod. Kon mahuman na ang seremonyas sa pagtabon sa hugaw sa balay, hinlo na kini.”

⁵⁴ Mga lagda kini alang sa tanang sakit sa panit nga gikahadlokian, ⁵⁵ talumtom sa bisti ug agup-op sa balay, ⁵⁶ hubag, nuka ug mga mansa. Ang balaod magpiho kanus-a ang mga butang isipong hugaw o hinlo. ⁵⁷ Mao kana ang mga lagda alang sa sakit nga motakboy ug talumtom.

Ang hugaw nga moagos gikan sa lawas sa tawo

15 ¹ Giingnan ni Yahweh si Moises ug si Aaron. ² “Sultih ang mga anak ni Israel; ingna sila: ³ Kon may moagos sa

lawas sa usa ka lalaki, nahugaw siya tungod sa miagos. Mga lagda kini sa iyang pagkahugaw: kon gipaagos kini o gipabilin ba hinuon sa lawas, hugaw siya.

⁴ “Ang katre nga gihigdaon ug ang lingkoranan nga napungkoan hugaw. ⁵ Ang mohikap sa katre, manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii. ⁶ Ang molingkod sa gilingkoran, manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii.

⁷ “Ang mohikap sa lawas sa masakiton manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii. ⁸ Kon ang masakiton mangluwa sa tawong hinlo, kinahanglang manglaba kini sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii.

⁹ “Ang montora sa kabayo nga gilingkoran sa pagbyahe sa may sakit hugaw. ¹⁰ Ang mohikap sa bisag unsang butang sa ilawom niya hugaw hangtod sa gabii. Ang mopunit niini manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii.

¹¹ “Ang hikapon sa masakiton nga wala manghugas sa kamot, manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii.

¹² “Ang kulon nga himoon sa yuta kon hikapon sa masakiton, kinahanglang bukon, ug hugasan ang gamit nga hinimo sa kahoy.

¹³ “Kon maayo na ang giagosan sa lawas, maggahin siyag pito ka adlaw alang sa paghinlo, labhan ang bisti, maligo sa tubig nga nag-agas ug hinlo na siya. ¹⁴ Sa ikawalo ka adlaw magdala siyag duha ka pati o duha ka kuyabog nga tukmo. Moduol siya sa atubangan ni Yahweh sa pultahan sa Toldang Tagboanan ug iya kining ihatag sa pari. ¹⁵ Mohalad ang pari sa halad alang sa sala ginamit ang usa ka langgam ug ang lain alang sa halad-sinunog ug mohimo sa seremonyas sa pagtabon sa kahugaw atubangan ni Yahweh alang sa miagos sa masakiton.

¹⁶ “Kon ang lalaki gawsan sa binhi, hugaw siya hangtod sa gabii. ¹⁷ Ang bisti o panit nga modapat sa binhing migawas labhan, apan hugaw kini hangtod sa gabii. ¹⁸ Kon may babayeng makigdulong sa lalaki nga gigawsan sa binhi, maligo silang duha, apan hugaw sila hangtod sa gabii.

¹⁹ “Kon ang babaye dug-on ug ang dugo nag-agas sa lawas, ang kahugaw sa binulang regla molungtad og pito ka adlaw. Ang mohikap kaniya mahugaw hangtod sa gabii.

hitabo lang ni kon wala tahora ang bili sa matuod nga gugma.

Ang mga Kananeo nga nagpuyo uban sa mga Israelita nagpadala sa sulog sa tawhanong pagbati nga gitooan nga iya sa Diyos. Busa, ang tanan nilang pangilin giubanag pakighila-

• **15.1** Alang sa mga tawo sa karaang panahon ang may kalabotan sa pakighilawas ug pagpahimugso sagrado. Hinungdan ni sa kahugaw ug kalimpyo bahin sa pagkababaye ug pagkalalaki. Wala hinuon magpasabot nga ang mismong pakighilawas hugaw ug daotan; ma-

²⁰ “Ang katreng higdaan hugaw ingon man ang malingkoran. ²¹ Ang mohikap sa gihigdaan, manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii. ²² Ang mohikap sa gilingkoran, manglaba sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii. ²³ Kon may bisag unsa sa katre o sa gilingkoran, ang mohikap niini mahugaw hangtod sa gabii.

²⁴ “Kon ang lalaki makigdulog sa babayeng hugaw, kay giregla, hugaw siya sulod sa pito ka adlaw. Ang katreng gihigdaan hugaw pod.

²⁵ “Kon ang babaye gidugo sa pipila ka adlaw gawas sa iyang regla o milapas ang tagal sa regla, sa panahon nga gidugo siya, hugaw siya tungod sa regla. ²⁶ Samtang gidugo pa, ang katreng gihigdaan ug ang malingkoran hugaw. ²⁷ Ang mohikap niini hugaw busa, manglaba siya sa bisti ug maligo, apan hugaw siya hangtod sa gabii.

²⁸ “Kon human na ang regla, palabyon ang pito ka adlaw, unya, hinlo na siya. ²⁹ Sa ikawalo magdala siyag duha ka pati o duha ka kuyabog nga tukmo ngadto sa pari sa pultahan sa Toldang Tagboanan. ³⁰ Ang una ihalad sa pari isip halad alang sa sala. Ang ikaduha alang sa halad-sinunog. Ingon niini paghimo sa pari ang seremonyas sa pagtabon sa kahugaw atubangan ni Yahweh tungod sa miagos nga nakapahu-gaw.

³¹ “Pahimangnoi ang tanang anak sa Israel mahitungod sa tanang hugaw, basig mamatay sila tungod sa paghugawhugaw sa Tolda sa akong pagpakig-uban kanila.”

³² Kini ang balaod sa lalaking gigawasan: ang nahugawan tungod sa binhing migawas; ³³ ang babayeng nahugaw tungod sa regla; ang lalaki o babaye nga may miagos sa lawas; ug lalaking nakigdulog sa babayeng hugaw.

Kalipay sa pagtabon sa sala

16 ¹ Nakigsulti si Yahweh kang Moises human sa kamatayon sa duha ka anak ni Aaron sa pagduol nila sa atubangan ni Yahweh.

² Giingnan ni Yahweh si Moises: “Sultihi ang imong igsoon, si Aaron – dili siya mosulod sa Labing Balaang Dapit, sulod sa tabil, atubangan sa Lingkoran sa Pasaylo sa may arka sa gusto ra niya, basig mama-

gay siya. Magpakita ako sa panganod ibabaw sa Lingkoranan sa Pasaylo.

³ “Ingon niini ang pagsulod ni Aaron sa Dapit nga Balaan dala ang torong kinapon nga halad alang sa sala ug ang laking karnero alang sa halad-sinunog. ⁴ Isul-ob niya ang balaang tunika nga lino ug karsonsilyong lino. Magbakos siya ug magpurong og lino. Balaan kining sapota busa, maligo una siya sa tubig sa dili pa kini isul-ob. ⁵ Ang dakong pundok sa mga anak ni Israel maghatag kaniyag duha ka laking kanding nga halad alang sa sala ug usa ka laking karnero alang sa halad-sinunog.

⁶ “Mohalad si Aaron og torong kinapon nga halad sa pagbayad sa kaugalingong sala ug sa kasal-anan sa tibuk panimalay. ⁷ Kuhaon niya ang duha ka laking kanding ug ihalad kang Yahweh sa pultahan sa Toldang Tagboanan; ⁸ ug iyang ripahon og alang kang Yahweh ug ni Azazel. ⁹ Ihalad ni Aaron ang kanding nga alang kang Yahweh nga halad alang sa sala. ¹⁰ Apan ang kanding nga alang kang Azazel ibutang nga buhi atubangan ni Yahweh isip halad sa pagbayad sa sala pinaagi sa pagbuhay niini sa kamingawan: ang han-okanan sa mga sala sa uban.

¹¹ “Dad-on ni Aaron ang torong kinapon nga halad sa sala aron tabonan ang kaugaling sala ug sa mga sala sa tibuk panimalay. Ihawon niya ang torong kinapon nga halad sa sala alang kaniya. ¹² Magkuha siyag insensaryo, puno sa uling nga baga gikan sa kalayo ibabaw sa altar atubangan ni Yahweh ug duha ka hagkom sa pinulbos ug humot nga insenso. Dad-on niya ang tanan sulod sa tabil. ¹³ Ang insenso ibutang sa kalayo atubangan ni Yahweh. Ang panganod sa insenso moputos sa Lingkoranan sa Pasaylo ibabaw sa arka sa kasugon aron dili siya mamatay. ¹⁴ Magkuha siyag dugo sa torong kinapon; ginamit ang tudlo, sabligan niyag kapito ang Lingkoranan sa Pasaylo sa may sidlakan, ingon man ang atubangan.

¹⁵ “Unya, ihawon ang kanding nga halad alang sa sala sa katawhan ug dad-on ang dugo sulod sa tabil. Buhaton niya sa dugo sa kanding ang gibuhat sa dugo sa torong kinapon: iyang isablig sa Lingkoranan sa Pasaylo ug sa atubangan. ¹⁶ Niining paagihah nahimo niya ang pagtabon sa sala alang

was. Alang sa mga Israelita, duna silay daghang ritwal ug lagda mahitungod ini; ang “sex” kabahin sa tawhanong kinaiya nga gimugna sa Diyos. Ug kining tinguhaa nga tawhanon, ipasubay sa Balaod sa Diyos. Ang binunyanan may kaugalingong sumbanan: 1 Cor 6 ug 7.

• **16.1** Naghisgot ni sa seremonyas alang sa kapasayloan sa sala diin ang usa sa duha ka torong kanding motubos sa sala sa katawhan

busa, patyon. Ang laing kanding maadto kang Azazel.

Ang sulat alang sa taga Hebreo, ulohan 9 ug 10 nagpahinumdum ining ritwala sa paghisgot sa kapasayloan sa mga sala pinaagi sa kamatayon ug pagkabanhaw ni Cristo.

Sa 16:29-34, gisubli pag-ingon nga kining balaora way pagkatapos: apan nganong gi-wagtang ni sa Simbahan sa pag-abot ni Cristo? Mipatin-aw si Pablo sa Gal 3-5.

sa Balaang Dapit, tungod sa kahugaw sa mga Israelita ug tungod sa ilang kasalanan. Buhaton pod kini sa Toldang Tagboanan nga nagbarog taliwala nila ug sa ilang kahugaw. ¹⁷Walay lain nga makasulod sa Toldang Tagboanan gikan sa pagsulod ni Aaron aron paghimo sa pagtabon sa sala hangtod sa iyang paggawas. Human niyag halad sa pagtabon sa sala alang kaniya, sa iyang panimalay ug sa tibukok pundok sa mga Israelita, ¹⁸mogawas siya ug moadto sa altar atubangan ni Yahweh ug maghimo sa seremonyas sa pagtabon sa sala alang sa altar. Magkuha siyag dyotayng dugo sa torong kinapon ug sa kanding ug dihogan ang mga sungay sa altar sa kada kilid. ¹⁹Sabligan niyag kapito, hinloan ug ihalad sa kahugawan sa mga Israelita.

²⁰“Human sa seremonyas sa pagtabon sa sala sa Balaang Dapit, sa Toldang Tagboanan ug sa altar, dad-on niya sa atubangan ang kanding nga buhi. ²¹Ipatong niya sa ulo sa kanding ang kamot ug isaysay ang tanang kadaotan sa mga anak ni Israel ug ang kasalanan nila batok kanako. Ihanok ang tanan sa ulo sa kanding nga abogon ngadto sa kamingawan tinabangan sa pagngabaga. ²²Dad-on sa kanding ang ilang kadaotan sa layo, sa yutang nag-uga, inigbuhì na niini sa kamingawan.

²³“Unya, mosulod si Aaron sa Toldang Tagboanan ug mohubo sa sapot nga lino nga gisul-ob sa wala pa mosulod sa Balaang Dapit ug ibilin kini niya. ²⁴Maligo siya sa tubig sa Balaang Dapit ug isul-ob pagbalik ang kaugalingong sapot. Sa pagkahuman mogawas siya ug himoon niya ang seremonyas sa halad-sinunog alang kaniya ug ang halad-sinunog alang sa ka-

tawhan nga pangtabon sa sala alang kaniya ug sa katawhan. ²⁵Ang tambok nga halad alang sa sala sunogon sa altar.

²⁶“Ang nagbuhì sa kanding isip kanding sa pag-ikyas ngadto sa kamingawan manglaba sa bisti ug maligo sa tubig. Human niana, makabalik na siya sa kampo. ²⁷Ang torong kinapon nga gihalad alang sa sala ug ang kanding kansang dugo gidala sa sulod isip bayad sa sala alang sa Balaang Dapit, dad-on gawas sa kampo. Sunogon didtokang panit, ang karne, ug ang mga hugaw. ²⁸Ang nagsunog manglaba sa bisti ug maligo sa tubig. Human niana, makabalik na siya sa kampo.

²⁹“Mga balaod kini alang kaninyo sa kahangtoran. Sa ika-10 ka adlaw sa ikapito ka bulan pagpuasa kamo ug ayaw trabaho, ni ang mga lumad o langyaw nga nanimuyo uban kaninyo. ³⁰Nianang adlaw himoon ang seremonyas sa pagbayad sa sala aron mahinlo kamo sa mga sala atubangan ni Yahweh. ³¹Adlaw kini sa pahulay. Pagpuasa kamo ining adlaw: balaod sa kahangtoran. ³²Ang pari nga gitudlo ug giordinahan aron mopuli sa iyang amahan mohimo sa seremonyas sa pagtabon sa sala. Isul-ob niya ang mga bisting lino, ang balaang sapot. ³³Himoon niya ang pagtabon sa sala alang sa Balaang Dapit, sa Toldang Tagboanan ug sa tibukok katawhan diha sa pundok.

³⁴Mao kini ang balaod alang kaninyo sa kahangtoran sa paghimo sa seremonyas sa pagtabon sa sala alang sa katawhan sa Israel matag tuig tungod sa tanan nilang kasalanan.”

Ug ang tanan gibuhàt ni Moises sumala gayod sa gisugo kaniya ni Yahweh.

ANG BALAO D SA KASANTOS

Gidili ang pagkaon og dugo

17¹ Miingon si Yahweh kang Moises: ²“Sultihì si Aaron, ang iyang mga anak nga lalaki ug ang tanang Israelita: Kini ang gisugo ni Yahweh: ³Ang sakop sa banay ni Israel nga nag-ihawg baka, karnero o kanding sulod o gawas sa kampo, ⁴apan wala kini dad-a sa pultahan sa Toldang Tagboanan aron ihalad kang Yahweh atubangan sa iyang arka sa kasabotan, isi-

pong sad-an siya sa pagpaagas og dugo. Tungod nini hinginlan siya sa katilingban. ⁵Gihimo ang maong balaod aron dad-on sa mga anak ni Israel kang Yahweh, sa pultahan sa Toldang Tagboanan, ang mga halad nga ilang giihaw sa kaumahan sumala sa nabatasan. Ug ihatag nila sa mga pari aron himoong halad sa maayong pakigdait kang Yahweh. ⁶Sabligan sa pari og dugo ang altar ni Yahweh sa pultahan sa Toldang Tag-

• **17.1** Gisugdan dinhi ang *Balaod sa Kasantos* o ang balaod sa katawhang gihalad sa Diyos.

Ang balaod mahitungod sa dugo paagi sa pag-tudlo nila sa pagtamod sa kasagrado sa kahulogan sa kinabuhì nga gisumala sa ulohan 17.

Nahisgotan na sa unahan nga ang mga Hebreo, sama sa ubang katawhan kaniadto,

nagtoo sab nga ang kinabuhì naa sa dugo. Busa, bisag sagrado ang dugo sa mananap, ug ihalad lang sa Diyos (Gen 9:5), kon dili ikahalad sa altar, iyabo ug dili kan-on.

Bisan sa panahon ni Cristo, giayran pag-ayo sa mga Judio ang dugo; ug ang Kristyanos nga dili Judio kinahanglang motuman pod sa maong balaod aron dili gil-asan ang mga Judio, mga igsoon nila sa pagtoo (Buhat 15).

boanan ug sunogon ang tambok – ang humot nga halad alang kang Yahweh. ⁷Nining paagiha dili na nila ihawon ang mga halad alang sa mga kanding nga diyos-diyos kang kinsa nakighilawas sila. Kini ang balaod sa kahangtoran alang kanila ug sa sunod kaliwatan.

⁸“Hatagi unya sila niining balaora: Ang sakop sa banay ni Israel o ang langyaw nga nagpuyo uban kanila nga maghimog halad-sinunog o sakripisyo, ⁹apan dili modala niini sa pultahan sa Toldang Tagboanan aron ihalad kang Yahweh, hinginlan sa katilingban.

¹⁰“Makigtigi ako sa sakop sa banay ni Israel o sa langyaw nga nagpuyo uban kanila nga mikaog dugo. Hinginlan ko siya sa katilingban. ¹¹Kay ang kinabuhi anaa sa dugo. Gihatagan ko kamo niini aron malumas ang inyong kinabuhi diha sa altar. Makabayad sa sala tungod sa kinabuhi niini ang hinalad nga dugo. Busa, giingnan ko ang mga anak ni Israel: Walay usa kaninyo nga mokaog dugo, bisan ang mga langyaw nga nagpuyo uban kaninyo. ¹²Kon may Israelita o langyaw nga nagpuyo uban ninyo nga makalit-ag og bisag unsang mananap o langgam nga makaon, ¹³paagason niya ang dugo ug tabonan sa yuta. ¹⁴Kay ang dugo sa tanang binuhat may kinabuhi. Busa, gisulitihan ko ang katawhan sa Israel: Ayawg kaon sa dugo sa bisag unsang karne, kay ang kinabuhi sa tanang karne anaa sa dugo. Ang mokaon niini, hinginlan.

¹⁵“Ang tawo nga mokaon sa mananap nga namatay o gikuniskunis sa mga ihalas nga mananap, lumad o langyaw manglaba sa bisti ug maligo sa tubig, apan magpabiling hugaw siya hangtod sa gabii. Unya, mahinlo na siya. ¹⁶Kon dili siya manglaba sa bisti o maligo, daladalaon niya ang iyang sala.”

Ang sala nga pakighilawas

18¹ Miingon si Yahweh kang Moises: ²“Sultihi ang mga anak ni Israel: Ako si Yahweh, ang inyong Diyos. ³Ayawg buhata ang gibuhat sa

yuta sa Ehipto diin namuyo kamo kaniadto, ni ang gibuhat sa Canaan diin dad-on ko kamo. Ayawg sunod sa ilang batasan ⁴kondili, sa akoa. Tumana ang akong mga balaod. Ako si Yahweh, ang inyong Diyos. ⁵Matngoni ang akong binuhatan ug balaod, kay ang magbuhat niini makakaplag og kinabuhi. Ako si Yahweh.

⁶“Walay makighilawas sa paryenti sa dugo. Ako si Yahweh.

⁷“Dili ka makighilawas sa imong amahan o inahan.

⁸“Ayaw pakighilawas sa asawa sa imong amahan. Tahora ang imong amahan.

⁹“Dili ka makighilawas sa igsoong babaye o sa igsoong babaye sa unang amahan o inahan, natawo siya sa inyong balay o sa laing dapit ba hinuon.

¹⁰“Ayaw pakighilawas sa imong apo nga babaye, kay pagpakaulaw kini.

¹¹“Dili ka makighilawas sa imong igsoong babaye sa amahan o inahan. Igsoon pod siya nimo.

¹²“Ayawg pakighilawas sa imong iyaan, igsoon siya sa imong amahan ¹³o sa inahan ba hinuon.

¹⁴“Dili ka makighilawas sa asawa sa imong uyoan. Iyaan sab siya nimo.

¹⁵“Ayawg pakighilawas sa imong umagad ¹⁶o sa asawa sa imong igsoon.

¹⁷“Ayaw pakighilawas sa usa ka babaye ug sa iyang anak nga babaye o sa apo nga babaye. Ayaw silag lumponga. Daotan kana, kay paryenti sila sa dugo.

Ang tudling 11 namahayag nganong gipalabi ni Cristo ang kamatayon nga giulaan sa iyang dugo. Busa, sa pag-ingon nga “giluwas ta ni Cristo pinaagi sa iyang dugo” nagpasabot ni sa “paghalad sa iyang kinabuhi”.

• **18.1** *Ang Balaod sa Kasantos* nagpa-dayon pinaagi sa dugang nga gidili bahin sa pakighilawas. Ang gidili, bisag nakita sa kadaghanan nga dili na haom sa panahon, daghan ini giila gihapong sukaranan sa tawhanong dignidad ug sa kinabuhing minyo, ingon man ang pagtinahoray tali sa isigkakaubanan.

Sa nahisgotan na sa ulohan 15, ang mga Kananeo way kasayoran ining sumbanan sa tawhanong kultura (*ayawg buhata ang gibuhat sa yuta sa Ehipto diin nagpuyo mo kaniadto*). Apan ang pamatasan nga gibansay sa mga Israelita nakita nga naglambigit sa ilang Kasabotan uban ni Yahweh nga nagbalaan nila lahi sa ubang katawhan.

Ayawg ihatag...(b. 21) Gibuhat sab ni sa mga Kananeo. Wala nila tahora ang kabililhon sa kinabuhi. Ining tekstoha, ang katawhan sa Diyos nakaamgo ug nanalipod sa dignidad sa tawo. May katawhan sa karaang panahon kan-

¹⁸“Samtang buhi pa ang imong asawa, ayawg pakasli ang igsoon ni-niing babaye. Makapangabubho kini kaniya.

¹⁹“Dili ka makighilawas sa baba-yeng giregla.

²⁰“Dili ka makighilawas sa asawa sa imong silingan. Panamastamas kana sa kaugalingon uban kaniya.

²¹“Ayaw ihatag ang bisag usa sa imong anak nga halad kang Molec. Ayaw pasipad-i ang ngalan sa imong Diyos. Ako si Yahweh.

²²“Ayaw pakighilawas sa lalaki ingon sa pagpakighilawas sa babaye. Talamayon kini.

²³“Ayaw usab pakighilawas sa mananap. Daotan kaayo kini ug maka-luod.

²⁴“Ayawg hugawi ang inyong kaugalingon sa bisag unsa niining mga butanga. Nakahugaw kini sa katawhan dinhi nga akong gihinginlan sa wala pa kamo. ²⁵Kay gipanamastamasan man nila ang yuta, mianhi ako aron pagsilot. Gisuka na ang lumolupyo niini. ²⁶Matngoni ang akong mga balaod ug kasugoan. Ayawg buhat sa talamayon, kamong mga lumad o ang mga langyaw nga nagpuyo uban ninyo. ²⁷Hinumdomi ang katawhan nga naghimo ining mga butanga sa wala pa mo. Nahugaw sila. ²⁸Kon panamastamasan ninyo ang yuta, isuka mo sama sa nahitabo sa katawhan sa wala pa mo.

²⁹“Ang mobuhat sa makauulaw hinginlan sa katilingban. ³⁰Sunda ang akong mga balaod. Ayawg buhata ang

bisag unsang makauulaw nga batasan nga gibuhat sa wala pa kamo dinhi aron dili kamo mahugawan. Ako si Yahweh, ang inyong Diyos.”

Uban pang mga balaod

19¹ Miingon si Yahweh kang Moises: ²“Sultihi ang tibuk pundok sa katawhan sa Israel: Pagpakabalaan kamo kay ako, si Yahweh, inyong Diyos, balaan.

³“Ang matag usa kaninyo kinahanglang motahod sa inahan ug amahan. Ampingi ang adlaw sa pahulay. Ako si Yahweh, inyong Diyos. ⁴Ayawg dangop sa mga diyos-diyos. Ayawg himo og tinunawng mga diyosdiyos. Ako si Yahweh, inyong Diyos.

⁵“Kon maghalad kamog halad sa maayong pakigdait kang Yahweh ihalad kini aron dawaton kamo. ⁶Kan-on kini sa adlaw sa inyong paghalad o sa sunod ba. Sunogon ang masalin sa ikatulong adlaw. ⁷Kon may mokaon pa niini sa ikatulong adlaw, dili na kini dawaton kay hugaw na man. ⁸Ang gipasipad-an niya ang butang nga balaan kang Yahweh. Hinginlan siya sa katilingban.

⁹“Kon mangani ka na sa abot sa imong yuta ayawg kuhaa ang tanan hangtod sa utlanan. Ayawg hagdawi ang imong yuta human sa ani. ¹⁰Kon mamupo ka sa parasan, ayawg hutda og pupo ang ubas. Ayawg kuhaa ang nangahulog. Ighinin kini sa mga timawa ug sa mga dumoduong. Ako si Yahweh, inyong Diyos. ¹¹Ayawg pangawat o pamakak o pagtinikasay sa usag usa.

¹²“Ayawg panumpa batok sa akong ngalan nga makapasipala sa ngalan sa inyong Diyos. Ako si Yahweh.

¹³“Ayawg daugdaoga ang inyong silingan. Ayaw siyag tulisla. Ayawg tagoi ang suhol sa mamumuo sa tibuk gabii hangtod sa pagkabuntag. ¹⁴Ayawg tungloha ang bungol. Ayawg alihi ang agianan sa buta. Apan batoni ang kahadlok sa imong Diyos. Ako si Yahweh.

sang amahan dunay katungod pagpatay sa bag-ong natawo nga puya, wala pay labot ini ang katungod sa paghalad sa tawo isip sakrisyo.

Kon panamastamasan... (b. 28). Sa Yuta sa Saad, ang mga Israelita kinahanglang mopuyo sumala sa balaod ni Yahweh. Kon dili, hinginlan sila. Ang pagpuyo sa yuta timaan sa Biblia. Tan-awa ang Dt 8. Si San Pablo naghigot sab ini sa Gal 5:21.

• **19.9** Sa bag-o pa lang namugna ang Katawhan sa Diyos ug karaan pag panglantaw, makapangangha nga duna silay mga

lagda nga may lawom nga kinaiyang tawhanon, butang nga nakulang nato karon.

Kining mga lagdaa gitumong sa gaymayng mag-uuma; kinahanglang hubaron ug ipahaon ni sa atong kahimtang karon.

Nagtudlo sab sila nga ang “maayong pagpanag-iya”, pagpanag-iya nga dili hingpit nga nagtan-aw sa kaayohan sa uban, labi na sa nahikawan; dili ni motugot nga magdaugdaog sa mga kabos ug magdaot sa ilang kinabuhit tungod sa kinaiyang hakog.

Dili ka manimalos...(b.18) Ang isigkatawo nagkahulogon dinhi og igsoon sa mao rang kalawat ug pamanit. Kinahanglang higugmaon

¹⁵“Ayawg tuisa ang hustisya. Ayaw pag-pihig sa mga kabos ug ayawg yukbo sa mga tinamod. Hukmi ang imong silingan sumala sa kaangayan aron dili ka makaambit sa iyang kalapasan.

¹⁶“Ayawg suroysuroy sa kabalayan sa pagpanglibak sa isigkatawo. Ayawg buhat ug bisag unsa nga makapamiligro sa kinabuhi sa imong silingan. Ako si Yahweh.

¹⁷“Ayawg kasilagi sa imong kasingkasing ang imong igsoon. Badlonga siya. Prangkahi siya aron dili ka makaambit sa iyang kalapasan.

¹⁸“Dili ka manimalos ni maghambin ug pagdumot batok sa imong igsoon. Hinuno, higugmaa ang imong silingan sama sa imong kaugalingon. Ako si Yahweh.

• ¹⁹“Ampingi ang akong gimbut-an. Ayawg paliwati ang imong baka sa laing matang sa hayop. Ayawg pugsi ang imong uma sa duha ka matang sa binhi ug ayawg sul-ob sa bisti nga hinimo sa lainlaing materyal.

²⁰“Silotan ang pagpakigdulong sa lalaki sa babayeng ulipon ug sinayoran sa laing lalaki, apan wala pa malukat ni magawasnon. Dili sila patyon, kay ang babaye wala may kagawasan. ²¹Hinunoa, magdala ang lalaki ug laking karnero nga halad alang sa kaugalingong sala kang Yahweh sa pultahan sa Toldang Tagboanon. ²²Ang pari maghimo sa seremonyas sa pagtabon sa sala atubangan ni Yahweh ginamit ang laking karnero nga gihalad alang sa pagtabon sa sala. Ug pasayloon ang sala nga iyang nahimo.

²³“Kon moabot ka sa usa ka dapit ug magtanom sa tanang matang sa kahoy alang sa pagkaon, isipa ang bunga niini nga hugaw. Sulod sa tulo ka tuig ayawg kan-a ang bunga, kay hugaw kini. ²⁴Sa ikaupat ang tanang bunga balaan, halad sa pagdayeg alang sa Ginoo. ²⁵Apan sa ikalima makaon na ang bunga. Hinaot nga modaghan ang abot niini alang kanimo. Ako si Yahweh, imong Diyos.

sila ug dunay pag-inunongay uban nila, kay ang Diyos nagsapupo sa iyang katawhan sa mao rang gugma.

Nasulat ni mga unom ka siglo sa wala pa si Jesus. Ang pulong: *silingan* gipalapdag kahulogan ni Jesus (Lc 10:25), molatas pa sa tanang katawhan ug kaliwat (Mt 5:43).

• 19. Gidili sab ang pagsunod sa gipanghimo sa paganong tinooohan. Ang espiritismo ug ang tagnatagna gidili sab sama sa Dt 18:1a.

...*dumoduong*...(b. 33) Ang Biblia nga gidili sa pag-inambitay uban sa paganong mga langyaw, kanunayang nagpahinumdom nga kinahanglang tahoron ang mga langyaw nga

²⁶“Ayawg kaon sa bisag unsa nga may dugog pa, ni pagdiwata. Likayi pod ang pagtagnatagna.

²⁷“Ayawg tupihi ang buhok sa imong tampihak, ni kortihi ang ngilit sa bungot.

²⁸“Ayawg samari ni patiki ang imong lawas tungod sa namatay. Ako si Yahweh.

²⁹“Ayawg panamastamasi ang imong anak nga babaye. Ayaw siyang pamorikata, basig mamorikat ang tibukok kayutaan ug mapuno sa kadaotan.

³⁰“Ampingi ang akong adlaw sa pahulay ug pasidunggi ang santwaryo. Ako si Yahweh.

³¹“Ayawg dangop sa mga espiritista o diwatahan, kay mahugawan kamo tungod kanila. Ako si Yahweh, inyong Diyos.

³²“Tindog atubangan sa mga tigulang ug tahora sila. Sa pagbuhat sa ingon, gipasidunggan ninyo ang inyong Diyos. Ako si Yahweh.

³³Kon may dumoduong nga mopuyo sa yuta uban kaninyo, ayaw siyang pasipad-i.

³⁴Lumad siya diha kaninyo. Higugmaa siya sama sa imong kaugalingon, kay mga dumoduong usab kamo sa yuta sa Ehipto. Ako si Yahweh, inyong Diyos.

³⁵“Ayawg pakasala sa inyong hukom o sa mga taksanan, sa gibug-aton o sa gidaghanon. ³⁶Gamita ang hustong sukdanan o taksanan. Ako si Yahweh, inyong Diyos nga mipagawas kaninyo sa yuta sa Ehipto.

³⁷Matngoni ug tumana ang tanan kong balaod ug gimbut-an. Ako si Yahweh.”

Mga silot sa sala

20 • ¹ Miingon si Yahweh kang Moises: ²“Sultihi ang mga anak ni Israel: Ang sakop sa katawhan sa Israel o ang langyaw nga nagpuyo sa Israel ug naghalad sa anak alang kang Molec, patyon. Batohon siya sa tibukok katawhan. ³Makigtigi ako batok kaninya ug hinginlan siya sa katilingnan. Sa paghatag niya sa anak kang Molec gibugawan niya ang akong santwaryo ug gipasipad-an ang balaan kong ngalan. ⁴Kon

namuyo sa Israel. Sama sa mga balo ug ilo, ang mga langyaw kaniadtohay makaluluoy busa, angayang panalipdan.

• 20.1 Kining ulohana naglista sa mga silot sumpay sa miaging lista sa mga silot. May mga higayon nga ang hustisya sa tawo nagdalag silot. Samtang dunay mga bahin nga hulgaon pod ang katawhan sa tunglo sa Diyos.

Ang ulohan 21 ug 22 naghigot sa mga responsabilidad ug pribilhiyo sa mga pari. Daghang detalye ini taphaw kaayo ug layo ra sa tinud-anayang kabalaan nga gikinahanglan sa pari. Apan adtong panahona, kining mga lagdaa bililhong pagtulon-an sa kabalaan sa pag-alagad sa Diyos.

magpakabuta ang katawhan sa gibuhat niya ug dili patyon, ⁵ makigtigi ako nila, sa ilang pamilya. Hinginlan ko sila. Mao usab kini ang himoon ko sa mosunod kaniya nga magpakaulaw sa kaugalingon atubangan ni Molec.

⁶ “Makigtigi ako sa modangop sa diwatahan o espiritista ug magpakaulaw sa kaugalingon pinaagi sa pagsunod kanila. Hinginlan ko siya sa katilingban.

⁷ “Subay sa dalan sa kabalaan aron mabalaan kamo. Kay ako, si Yahweh, inyong Diyos, balaan. ⁸ Ampingi ug tumana ang akong mga balaod. Ako si Yahweh, inyong Diyos nga nagbalaan kaninyo.

⁹ “Ang motunglo sa amahan o inahan, patyon. Kay gitunglo man niya ang amahan o inahan, siya mismoy manubag sa iyang dugo.

¹⁰ “Kon may lalaki nga makapanapaw sa asawa sa laing lalaki, ang asawa sa sili-ngan, ang duha ka mananapaw patyon.

¹¹ “Kon ang may lalaki nga makigdulong sa asawa sa amahan, ang duha patyon. Gipakaulawan ang amahan. ¹² Silay manubag sa kaugalingong dugo. Kon may lalaki nga makigdulong sa binalaye, ang duha patyon. Nakahimo silag sala nga dili angayng buhaton sa magkabanay. Manubag sila sa kaugalingong dugo.

¹³ “Kon ang lalaki makighilawas sa laing lalaki sama sa pagpakighilawas sa babaye, silang duha nakabuhat ug salawayon kayong butang busa, patyon. Manubag sila sa kaugalingong dugo.

¹⁴ “Daotan alang sa lalaki ang pagpakig-minyo sa babaye ug sa inahan niini. Ang tulo kinahanglang sunogon aron mawagtang ang kadaotan diha kaninyo.

¹⁵ “Ang makighilawas sa mananap kinahanglang patyon ingon man ang mananap. ¹⁶ Kon ang babaye moduol sa mananap sa pagpahabal, patyon ang babaye ug ang mananap. Manubag sila sa kaugalingong dugo.

¹⁷ “Kon kuhaon sa lalaki ang igsoon niyang babaye sa amahan, o sa inahan ba hinuon ug magremedyohay sila, makaulaw kini. Busa, hinginlan sila sa katilingban. Kay gipakaulawan man ang igsoon, tubagang ang kalapasan.

¹⁸ “Ang lalaking makigdulong sa babaye nga nagregla ug makighilawas kaniya, naghikeyad sa tinubdan sa dugo ug gibuksan kini sa babaye. Busa, hinginlan ang duha sa katilingban.

¹⁹ “Dili ka makighilawas sa igsoon sa imong amahan o inahan, kay pagpakaulaw kini sa suod nga kabanay. Parehong sad-an ang duha.

²⁰ “Ang lalaki nga makigdulong sa iyaan nagpakaulaw sa uyoan. Sad-an silang duha. Mamatay sila nga walay anak. ²¹ Da-

otan alang sa lalaki ang pagpakasal sa asawa sa igsoon. Gipakaulawan kini. Busa, dili sila makabatog anak.

²² “Ampingi ang tanan kong gimbut-an ug mga balaod. Ipasabay ang inyong kinabuhi sa maong mga balaod aron dili kamo isuka sa yuta nga akong dad-an kaninyo.

²³ “Ayaw sunda ang batasan sa kanasoran nga gipapahawa ko sa wala pa kamo. Gikasilagan ko sila, kay gibuhat nila kining tanan. ²⁴ Busa, ingnon ko kamo: Panag-iyaha ang ilang yuta. Akoy naghatag niini nga inyong kabtangan: yuta nga nagtubod sa gatas ug dugos. Ako, si Yahweh nga inyong Diyos, naglain kaninyo sa ubang kanasoran. ²⁵ Busa, kinahanglang makahibalo kamo sa kalainan tali sa hinlo nga mananap ug sa hugaw, tali sa hinlo nga langgam ug sa dili. Ayaw hugawi ang kaugalingon pinaagi sa mananap o sa langgam o sa bisag unsang nagkamang sa yuta nga akong gipahilayo kaninyo, kay dili hinlo.

²⁶ “Balaan ang kaugalingon alang kano ingon nga ako, si Yahweh nga inyong Diyos, balaan. Gilain ko kamo sa kanasoran aron maako ko kamo.

²⁷ “Nan karon patyon ug batohon ang lalaki o babaye nga espiritista. Manubag sila sa kaugalingong dugo.”

Mga Lagda alang sa mga Pari

21 ¹ Giingnan ni Yahweh si Moises: “Sultihi ang kaparian, ang mga anak ni Aaron. Ingna sila nga way maghugaw-hugaw sa kaugalingon tungod sa usa ka minatay sa katawhan; ² gawas kon ang minatay suod nga kabanay: inahan, amahan, anak nga babaye ug lalaki o igsoong lalaki; ³ o igsoong babaye nga dili pa minyo nga nagsalig kaniya, kay wala pay bana. Alang niini makapahugaw siya sa kaugalingon. ⁴ Ang bana dili angayng magpakahugaw alang sa banay sa iyang ugangan. Kon buhaton kini nagpasipala siya sa kaugalingon.

⁵ “Dili nila pahakan ang ulo ni kortihan ang ngilit sa bungot, ni samadsamaran ang lawas. ⁶ Balaanon nila ang kaugalingon alang sa Diyos ug dili panamastamasan ang iyang ngalan. Kay silay mohimo sa mga halad-sinulog, sa halad-pagkaon sa ilang Diyos. Busa, gikinahanglan nga balaan sila.

⁷ “Dili sila makigminyo sa mga babayeng hugaw, sa mga borikat ug sa gibulagan sa bana, kay balaan ang pari alang sa Diyos. ⁸ Isipa ang pari nga balaan, kay naghalad siya sa halad-pagkaon sa inyong Diyos. Balaan siya alang niinyo, kay ako, si Yahweh, balaan ug nagbalaan niinyo. ⁹ Kon ang anak nga babaye sa pari mahugaw sa pamorikat, gipanamastamasan niya ang iyang amahan. Sunogon siya.

¹⁰“Ang pangulong pari, usa sa mga igsoon kansang ulo gihilogan sa lana nga ighihihog ug gihalad aron magsul-ob sa balaang sapot, magtabon sa iyang ulo ug dili makagisi sa iyang sapot. ¹¹“Dili siya moduol sa minatay bisag kinsa siya ni maghugaw sa kaugalingong tungod sa amahan o inahan. ¹²Dili niya biyaan ni panamastamasan ang santwaryo sa iyang Diyos, kay nadawat niya ang konsagrasyon sa lanang ighihilog sa iyang Diyos. Ako si Yahweh.

¹³“Minyoan niya ang dalaga lang ug ulay. ¹⁴Dili siya mangasawa sa byuda o sa gibulagan sa bana o sa babayeng hugaw tungod sa pamuta. Hinunao, ang iyang pangasaw-on dalaga gyod nga ulay sa kaugalingong katawhan, ¹⁵aron dili mahugawan ang iyang mga anak diha sa katawhan. Ako si Yahweh ang nagbalaan kaniya.”

¹⁶Miingon si Yahweh kang Moises: ¹⁷“Sultihi si Aaron: Walay lalaki sa imong sumusunod sa umaabot mong kaliwatan nga may daot sa lawas nga moduol aron paghimo sa halad-pagkaon sa iyang Diyos. ¹⁸Walay lalaki nga may daot sa lawas nga moduol kanako. Walay lalaki nga buta, bakol, may daot sa nawong o wala magangay ang tiil o bukton; ¹⁹o bali ang tiil o kamot; ²⁰o buktot, inano, may daot sa mata, o kagiron, o kinapong nga moduol kanako. ²¹Ang kaliwat ni Aaron nga pari nga may daot sa lawas dili moduol sa paghimo sa halad-sinunog kang Yahweh. Dili siya moduol aron paghimo sa halad sa iyang Diyos tungod sa daot sa lawas. ²²Makakaon siya sa kalan-on sa iyang Diyos, ang labing balaan ug ang balaan. ²³Apan dili siya makaduol sa tabil o sa unahan pa sa altar, kay may daot siya sa lawas. Ayawg pahugawi kaniya ang akong santwaryo. Ako si Yahweh, ang nagbalaan niini.”

²⁴Mao kini ang gisulti ni Moises kang Aaron ug sa iyang mga anak sa tibuk Israel.

22 ¹Giingnan ni Yahweh si Moises: ²“Sultihi si Aaron ug ang iyang mga anak kanus-a sila maglikay sa paghimo sa balaanong halad alang sa katawhan sa Israel aron dili kapasipad-an ang akong ngalan. Kay akoy nagbalaan kanila. Ako si Yahweh.

³“Hinginlan sa akong atubangan ang ilang kaliwat nga sa kahugaw moduol sa balaang mga halad nga gihatag sa katawhan sa Israel alang kanako. Ako si Yahweh.

⁴“Bisag kinsa sa kaliwat ni Aaron nga may sanla o may nag-agos sa lawas dili makakaon sa balaang mga butang hangtod nga mahinlo niya. Ang makahikap sa butang nga nahugawan tungod sa patayng lawas o kay gigawasan sa binhi; ⁵o nahu-

gaw sa paghikap sa mananap nga nagkamang o may laing tawo nga nagduhig kaniya sa bisag unsang matang sa kahugaw; ⁶ang nakahikap niini mahugaw hangtod sa gabii. Maligo una siya sa dili pa mokaon sa mga butang nga balaan. ⁷Inigsalop sa adlaw mahinlo na siya ug makakaon sa mga butang nga balaan. Mao kini ang iyang kalan-on. ⁸Dili siya makakaon sa mga mananap nga namatay tungod sa sakit o sa gipatay sa ihalas nga mananap. Hugaw ang mokaon niini. Ako si Yahweh. ⁹Ipa-tuman nila ang mga balaod aron dili sila mabug-atan sa sala tingale unyag mamatay sila tungod sa pagpasipala sa pagkaon. Ako si Yahweh nga nagbalaan nila.

¹⁰“Ang dili kabanay sa pari dili makakaon sa bisag unsang balaan nga halad, bisita siya sa pari o sinuholang sulugon. ¹¹Kon ang pari nakapalit og ulipon, makakaon ang ulipon sa mga halad. Ingon man, ang tawo sa iyang balay. ¹²Kon ang anak nga babaye sa pari naminyo sa dili pari, dili siya makakaon sa gilain. ¹³Apan kon mabyuda siya o bulagan sa bana o mobalik sa balay sa amahan ingon kaniadto nga batan-on pa siya, kay wala man siyang anak, makakaon siya sa pagkaon sa iyang amahan. Walay lego nga makakaon ini.

¹⁴“Ang makakaon sa butang nga balaan nga wala niya tuyoa, mouli niini sa pari. Dugangan niyag usa sa ikalima ka bahin sa iyang nakaon. ¹⁵Dili nila pasipad-an ang balaang mga halad nga gilain sa katawhan sa Israel alang kang Yahweh. ¹⁶Ang makakaon mohimo sa halad sa pagtabon sa sala. Ako si Yahweh nga nagbalaan sa mga halad.”

Ang dili dawaton nga mga halad

¹⁷Miingon si Yahweh kang Moises:

¹⁸“Sultihi si Aaron, ang iyang mga anak, ug ang tibuk katawhan sa Israel:

¹⁹Ang mosunod nga balaod may kalabotan sa tanang Israelita o sa mga dumoduong nga nanimuyo sa Israel. Aron mada-wat sa kahinangop ang ilang dad-on alang sa halad-sinunog nga bayad sa balaang panaad o kinabubut-ong gasa, maghalad silag laking baka, karnero o kanding nga walay daot sa lawas. ²⁰Ayawg halad sa may daot, kay mahinungdan unya kini nga dili ko mahinangop kaninyo. ²¹Ang halad nga hayop nga makapahimuot kanako ug akong dawaton mao ang walay daot sa lawas gikan sa toril o gikan ba hinuon sa sibsibanan. Busa, ang mohalad sa mayayong pakigidait kang Yahweh alang sa balaang panaad o alang sa kinabubut-ong gasa, magdalag hayop nga walay daot sa lawas. ²²Ayawg halad kang Yahweh sa hayop nga buta, piang, pungkol, may hubag o may sakit sa panit o nuka. Walay

bahin sa maong hayop nga ihalad sa altar alang ni Yahweh. ²³ Ang torong baka o nating karnero nga dili maayog tubo o dili tupong ang tiil, ikahalad isip kinabubut-ong gasa. Apan dili kini dawaton nga bayad sa panaad nga balaan. ²⁴ Ayawg halad kang Yahweh sa hayop nga bun-og og itlog, dugmok, nakuha o giputol ba hinuon. Ayaw kinig itugot sa inyong yuta. ²⁵ Ayawg dawata ang sama nianang halad gikan sa mga dumoduong nga mohimog halad-pagkaon sa inyong Diyos. Ang ilang daot sa lawas dili makapahimuot kang Yahweh.”

²⁶ Nag-ingon si Yahweh kang Moises: ²⁷ “Ang nating baka, karnero, o kanding magpabilin uban sa inahan sulod sa pito ka adlaw human ipanganak. Sa ikawalo madawat na kini nga halad-sinunog kang Yahweh. ²⁸ Walay hayop, baka o karnero nga dunganog ihaw sa anak niini. ²⁹ Kon imong ihalad kang Yahweh ang halad sa pasalamat, buhata kini aron pagpahimuot kaniya. ³⁰ Kinahanglang kan-on ang gihalad sa samang adlaw sa paghalad niini. Walay isalin sa sunod buntag. Ako si Yahweh.

³¹ “Tumana ug buhata ang akong kasugaoan. Ako si Yahweh. ³² Ayawg pasipad-i ang akong ngalan nga balaan aron balaanon ko sa katawhan sa Israel. Ako si Yahweh nga nagbalaan kaninyo. ³³ Gipagawas ko kamo sa yuta sa Ehipto aron mainyo akong Diyos. Ako si Yahweh.”

23 * ¹ Miingon si Moises kang Yahweh: ² “Sultihi ang mga anak ni Israel: Ipahibalo ang balaang mga tigom sa gitakdang pangilin ni Yahweh.

Adlaw sa Pahulay

³ “Human sa unom ka adlaw nga trabaho, sa ikapito may hingpit nga pahulay: balaang tigom, walay trabaho. Adlaw kini nga gigahin alang kang Yahweh sa inyong kabalayan.

Ang pyesta sa pan nga walay patubo

⁴ “Mao kini ang gitakda nga mga pangilin ni Yahweh. Gipihon na pod ang panahon

sa paghimo sa balaang mga tigom. ⁵ Sa kilumkilom sa ika-14 ka adlaw sa unang bulan saulogon ang Pangilin sa Pagsaylo ni Yahweh. ⁶ Ang ika-15 ining bulana Pyesta ni Yahweh sa Pan nga walay patubo. Kaog pan nga walay patubo sulod sa pito ka adlaw.

⁷ Sa unang adlaw may balaang tigom. Ayawg buhat og bug-at, ang buluhaton sa mamumuo. ⁸ Sulod sa pito ka adlaw paghimog halad-sinunog kang Yahweh. Unya, pagtigom sa ikapitong adlaw. Walay buluhaton sa mamumuo nga inyong himon.”

Halad sa unang mga bunga

* ⁹ Miingon si Yahweh kang Moises: ¹⁰ “Sultihi ang mga anak ni Israel: Inigsulod ninyo sa yuta nga akong ihatag, ug inig-ani sa abot, pagdala sa pari og usa ka bangan, ang unang mga bunga sa ani. ¹¹ Human sa Adlaw sa Pahulay mowarawara ang pari niini atubangan ni Yahweh aron kahimutan. ¹² Sa adlaw sa pagwarawara sa inyong bangan, paghalad og nating karnero nga walay daot, ang natawo nianang tuiga – halad-sinunog kang Yahweh. ¹³ Ug ang halad-pagkaon nga apil niini kinahanglang duha sa ika-10 ka bahin sa usa ka sukod sa pinong harina sinagolag lana, ang humot nga halad-sinunog alang kang Yahweh uban sa ilimnon nga ikaupat ka bahin sa usa ka sukod sa bino. ¹⁴ Ayawg kaon sa pan o sa bugas, sinangag o bag-o, hangtod sa inyong paghalad nianang mga butanga kang Yahweh. Mao kini ang balaod sa kahangtoran alang sa kaliwatan sa inyong mga banay.

• **23.1** Gihisgotan dinhi ang mga pangilin o ang mga “adlaw” ni Yahweh. Ang katawhan sa Diyos magtigom dili lang aron pagsaulog sa mga kalipay ug kasub-anan, ang Diyos mismo nag-imbatar nila sa pagtambong sa iyang mga pangilin pinaagi sa nagdumala sa iyang simbahan.

Ang sinemanang Adlaw sa Pahulay nag-unang ining balaan nga tigom uban sa Diyos (b. 3).

Gisundan ni sa tulo ka dagkong pangilin:

– Ang Semana sa Pan nga Way Patubo nga nagsugod sa Paskuwa sa mga Judyo ug nagpahinumdom sa pagbiya nila sa Ehipto (9-14).

– Ang pangilin sa Pito ka Semana o Pentekostes (nagpasabot sa ika 50 ka adlaw) nga

naghandom sa Balaod nga gihatag sa kami-ngawan sa Sinai (15-21).

– Ang pangilin sa mga Tolda nagpahinumdom sa kasinatian sa kami-ngawan (33-34).

Mahitungod sa Adlaw sa Pasaylo sa mga sala sa katawhan (26-32), kasamtangan ning gisaulog uban sa Bag-ong Tuig o sa pangilin sa mga Tolda hangtod nga naespisyal nga adlaw.

• 9. Kining tudlinga naghigot sa paghalad sa unang abot sa yuta. Giatol ni sa pangilin sa pan nga way patubo nga nagtimaan sa sinugdan sa ani.

Ang Diyos wala magkinahanglan og bisag unsa sa tawo. Ang iyang gipangayo mao ra

Pyesta sa mga semana

¹⁵ Pag-ihap og pito ka semana gikan sa adlaw human sa Adlaw sa Pahulay. Dad-a nianang adlaw ang inyong halad nga binangan. Pag-ihap og pito ka semana. ¹⁶ Ang adlaw human sa ikapito ka adlaw sa pahulay ika-50 ka adlaw. Nianang adlaw pagdala og bag-ong halad kang Yahweh. ¹⁷ Pagdalag pan gikan sa imong balay uban sa seremonyas sa paghalad, duha ka pan nga pinatubo, hinimo sa duha sa ika-10 ka bahin sa trigo. Mao kini ang unang bunga alang kang Yahweh. ¹⁸ Uban sa pan ihalad ang pito ka karnero nga tagsa ka tuig ang panuigon, walay daot sa lawas, usa ka batan-ong toro nga baka ug duha ka laking karnero nga halad-sinunog alang kang Yahweh uban sa halad-pagkaon ug ilimnon. Humot kini nga halad alang kang Yahweh. ¹⁹ Paghalad usab og kanding nga sakripisyo sa sala ug duha ka karnero nga tagsa ka tuig ang panuigon nga halad sa pakigdait. ²⁰ Ihalad kini sa pari atubangan ni Yahweh lakip ang unang mga bunga. Kini ug ang duha ka nating karnero balaan alang ni Yahweh. Maiya kini sa pari. ²¹ Niining adlaw paghimog dakong tigom, ang balaang gimbuhaton. Busa, ayawg trabaho. Mao kini ang balaod sa kahangtoran alang sa inyong kaliwatan bisag asa mo manimuyo.

²² “Kon mangani kamo sa inyong yuta ayawg iapil ang sa utlanan. Ayawg hagdawi ang inyong abot. Ibilin kini alang sa mga kabos ug dumoduong. Ako si Yahweh, inyong Diyos.”

Pyesta sa budyong

²³ Giingnan ni Yahweh si Moises: ²⁴ “Sulthi ang mga anak ni Israel: Ang unang adlaw sa ikapitong bulan Adlaw sa Pahulay alang kaninyo, ang balaang tigom nga ipahibalo sa tunog sa budyong. ²⁵ Ayawg buhat sa buluhaton sa mamumuo. Ug paghimog halad-sinunog alang kang Yahweh.”

Adlaw sa pagtabon sa sala

²⁶ Nag-ingon si Yahweh kang Moises: ²⁷ “Ang ika-10 nga adlaw sa ikapitong bulan, adlaw sa pagtabon sa sala. Paghimog balaang tigom. Pagpuasa ug paghalad og mga sinunog nga halad kang Yahweh ug ²⁸ ayawg trabaho nianang adlaw, ang

adlaw sa pagbayad sa sala. Nianang adlaw himoon ang seremonyas sa pagbayad sa sala alang kaninyo atubangan ni Yahweh nga inyong Diyos. ²⁹ Ang dili magpuasa nianang adlaw hinginlan sa katilingban; ³⁰ ug ang motrabaho ipahilayo sa katilingban. ³¹ Walay trabaho – balaod kini sa kahangtoran alang sa inyong kaliwatan bisag asa kamo manimuyo. ³² Adlaw sa Pahulay kini alang kaninyo. Pagpuasa. Sa gabii sa ikasiyam nga adlaw niining bulana hangtod sa sunod nga gabii, hunog trabaho.”

Pyesta sa mga Tolda

³³ Nag-ingon si Yahweh kang Moises: ³⁴ “Sulthi ang mga anak ni Israel nga ang ika-15 adlaw sa ikapitong bulan pyesta sa mga Tolda alang kang Yahweh, nga molungtad og pito ka adlaw. ³⁵ Sa unang adlaw paghimog dakong tigom. Ayawg himo sa mga buhaton sa mamumuo. ³⁶ Sulod sa pito ka adlaw halad og mga halad-sinunog kang Yahweh. Sa ikawalo paghimog balaan nga tigom ug mga halad-sinunog kang Yahweh. Adlaw kini sa balaang tigom. Ayawg himo sa bug-at nga buluhaton.

³⁷ Mao kini ang mga pyesta nga gitakda alang kang Yahweh. Pagtawag og dako ug balaang tigom aron paghimog mga halad-sinunog, halad-pagkaon ug halad-ilimnon alang kang Yahweh sumala sa seremonyas sa matag adlaw. ³⁸ Gawas kini sa mga Adlaw sa Pahulay alang kang Yahweh ug sa mga gasa, sa halad pagtuman sa mga panaad ingon man sa kinabubut-ong halad kang Yahweh.

³⁹ Sa ika-15 ka adlaw sa ikapitong bulan, kon mangani na kamo, sauloga ang pyesta ni Yahweh sa pito ka adlaw. Ang unang adlaw ug ang ikawalo hingpit nga Adlaw sa Pahulay alang ninyo. ⁴⁰ Sa unang adlaw pagkuhag piniling mga bunga, mga palwa sa palmera, sanga sa kahoy nga dahonan ug mga tambo sa daplin sa sapa. Paglipay atubangan ni Yahweh, inyong Diyos, sulod sa pito ka adlaw. ⁴¹ Sauloga ang pangilin alang kang Yahweh niining paagiha sulod sa pito ka adlaw matag tuig. Mao kini ang balaod sa kahangtoran alang sa inyong kaliwatan ug ⁴² sauloga sa ikapitong bulan. Sulod sa pito ka adlaw puyo kamo sa mga tolda ug pasilonganan. Ang tanang lumad sa Israel magpuyo sa mga

ang atong kaugalingon, nga malunsay ta. Way matuod nga pangilin, way giambitan nga kalipay, way gisakripisyo.

Ang *dyesmos* o ika-10 ka bahin sa abot sa yuta, gihalad sa Diyos. Pagkaon ni alang sa mga Levita ug sa mga kabos, nga nagtimailhan sa espirituhanong bahandi alang sa katawhan sa Biblia.

Kining unang bangan sa mga uhay nga giha-

lad alang sa Diyos, nagkahulogan sa unang bahin sa adlaw sa pagtrabaho nga gihatag sa Diyos; ang unang tampo sa bulan nga gigahin aron pagtabang sa mga kauban nga nanginahanglan; ang unang panahon pagpahulay sa mga magtiayon nga gihiniusang halad alang sa Ginoo; nagkahulogan pod ni sa hinungpong nga paningkamot sa mga magtotoo diha sa simbahan nga nagpalingkawas nila sa mga gamhanan.

tolda ug pasilonganan ⁴³aron ang inyong kaliwatan masayod nga akong gipapuyo ang mga anak ni Israel sa mga Tolda sa pagpagawas ko kanila sa yuta sa Ehipto. Ako si Yahweh, inyong Diyos.”

⁴⁴Mao kini ang mga balaod nga gihatag ni Moises sa mga anak ni Israel bahin sa mga pyesta ni Yahweh.

Lana ug pan alang kang Yahweh

24 ¹Giingnan ni Yahweh si Moises: ²“Sugoa ang mga Israelita sa pagdala kanimog lana gikan sa pinigang olibo aron duna kamoy suga nga magsiga kanunay. ³Si Aaron ang mag-atiman niini si gikan sa gabii hangtod sa buntag sa Toldang Tagboanan gawas sa tabil sa kasabotan. Tulu-manon kini sa kahangtoran alang sa tibuok nga kaliwatan. ⁴Ipahimutang niya ang mga suga sa tungtonganan nga lunsayng bulawan nga magsiga kanunay sa atubangan ni Yahweh.

⁵“Kuhaa ang pinong harina ug paglutog 12 ka torta ⁶nga ibutang nimo sa duha ka laray, unom sa matag laray, sa lamesa nga lunsayng bulawan atubangan ni Yahweh. ⁷Butangi ang matag laray ug lunsayng in-senso aron mohandom ang pan sa halad-sinunog kang Yahweh. ⁸Matag Adlaw sa Pahulay ipahimutang ni Aaron ang mga pan nga linaray atubangan ni Yahweh sa ngalan sa tibuok Israel: handomanan kini nga tunhay. ⁹Alang ni Aaron ug sa iyang mga anak ang pan. Isipon kini nga labing balaan nga pahat sa mga halad-sinunog kang Yahweh ug kan-on nila sa balaang dapit. Balaod **kini** sa kahangtoran.”

Batohon ang magtamastamas

¹⁰May anak nga lalaki sa babayeng Israelita nga nakig-away sa usa ka lalaki sa Israel sulod sa kampo. ¹¹Ang anak sa babayeng Israelita nanamastamas sa ngalan ni Yahweh sa pagpanunglo. Busa, gidala

siya kang Moises. (Ang iyang inahan Selomita, anak ni Dibri sa tribu ni Dan). ¹²Gibilanggo siya hangtod nga mahibaloan ang hukom ni Yahweh.

¹³Giingnan ni Yahweh si Moises: “Dad-a ang nanunglo gawas sa kampo. ¹⁴Ang nakadungog sa panunglo mopatong sa kamot sa iyang ulo ug batohon siya sa tibuok pundok hangtod nga mamatay. ¹⁵Sultihi ang mga anak ni Israel: Ang manunglo sa Diyos magbayad sa sala. ¹⁶Apan ang manamastamas sa ngalan ni Yahweh patyon. Batohon siya sa tibuok pundok. Ang mga dumoduong ingon man ang mga lumad patyon kon manamastamas sa ngalan sa Diyos.

• ¹⁷Ang makapatay ug tawo patyon pod. ¹⁸Ang makapatay og mananap moilis sa gipatay: Kinabuhi sa Kinabuhi. ¹⁹Ang makahimog kadaot sa silingan, buhaton kaniya ingon sa iyang nabuhat. ²⁰Piang sa piang, mata sa mata, ngipon sa ngipon. Ingon nga nakahatag siyag kadaot sa lain, kini pod ang buhaton kaniya. ²¹Ang nakapatayg mananap moilis niini. Ang nakapatayg tawo patyon pod.

²²Usa lang ang balaod alang sa mga dumoduong ug lumad, kay ako si Yahweh, inyong Diyos.”

²³Busa, gisultihan ni Moises ang mga Israelita Gidala gawas sa kampo ang nanunglo unya, gibato. Sa ingon, gituman sa mga Israelita ang gisugo ni Yahweh kang Moises.

Tuig sa pahulay

25 ¹Giingnan ni Yahweh si Moises sa Bukid Sinai: ²“Sultihi ang mga Israelita: Kon makasulod na kamo sa yuta nga akong gihatag kaninyo, pagpahulaya ang yuta matag

• **24.17** *Mata sa...*(b.20) Gitawag ni nga balaod sa makiangayong silot. Morag pintas ug nagpakita nga angay ang panimalos. Apan ang tinuod mao nga pagpugong ni sa nata-gong kabangis sa tawo sa tinguha pagpani-malos. Mao nga gipakita dinhi nga ang kadaot nga madawat sa kaaway tukma sa gidak-on sa kadaot nga nahimo busa: *mata sa mata, ngi-pon sa ngipon*. Paagi ni pagpitul sa mga tawo nga layo pa sa Kristohanong mithi. Ang pag-pasaylo nga gisangyan ni Cristo bag-o ug radikal nga pamatasan.

• **25.1** Dili lang tawo ang nagkinahanglag pahulay, ang yuta sab. Apan dili motugot ini ang hewing mga sistema sa katilingban karon. Naglumba ta pagpakabuhi, hangtod nga ang kayutaan nasobrahan sa abuno nga makadaot ug dili makaya ini. Kon magpadayon ni, moa-bot ang panahon nga ang atong yuta maugtas,

mohupas ug mawad-an sa katambok. Kinsay mag-antos unya gumikan ini?

Nagsugo ang Diyos sa pagpapahulay sa yuta. Ang tuig sa pahulay himoon matag pito ka tuig. Gawas nga makapabalik sa katabunok sa yuta, kining tuig sa pahulay maghatag sab og higayon sa mga Israelita paghalad sa kaugalingon alang sa katilingbanon ug tinoo-hanonng kalihokan. Ining paagiha malikayan nga maulipon ang tawo sa trabaho sama sa maki-na, nga sa kasagaran nakapamenos sa iyang pagkatawo.

Kon kining tuig sa pahulay mahitabo sa kalisdanan o human sa gubat, lisod kaayo ang pagtuman sa gilatil nga mga lagda (basaha sa 1 Mac 6:49). Apan ang Diyos mismo misaad pagtambang sa maunongon nga nagtuman ini (23:30).

Sa matag 50 ka tuig gisaulog sa mga Israelita ang Tuig sa Kalipay. Mas balaanon pa

pito ka tuig. ³Sulod sa unom ka tuig pugsi ang kaumahan, pul-ongi ang parasan ug aniha ang abot. ⁴Apan sa ikapito, kinahanglang papahulayon ang yuta, pahulay kini alang kang Yahweh. Ayaw pugsi ang uma ni pul-ongi ang parasan. ⁵Dili anihon ang abot sa mitubo nga wala itanom, ni anihon ang mga ubas nga wala atimana. Tuig kini sa pahulay alang sa yuta. ⁶Apan ang abot sa yuta nga nagpahulay makahatag kaninyo sa pagkaon ingon man, sa mga ulipong babaye ug lalaki, sa mga sinuholan ug dumoduong nga nanimuyo uban ninyo. ⁷Ang abot niini makapakaon sa kahayopan ug sa mga ihalas nga mananap sa inyong kayutaan.

Tuig sa kalipay

⁸“Kon molabay na ang pito ka tuig sa pahulay, sa ato pa, kapito piloa ang pito ka tuig, mohatag kinig pito ka semana sa mga tuig o 49 ka tuig. ⁹Sa ika 10 ka adlaw sa ikapitong bulan patunogog kusog ang trumpeta. Niining adlaw sa Pagtabon sa Sala, ipatunog ang trompeta sa tibuok kayutaan. ¹⁰Balaana ang ika-50 ka tuig ug isangyaw ang kagawasan sa tanang lumolupyo sa yuta. Tuig kini sa kalipay alang kaninyo, panahon sa pag-uli sa tagsa tagsa sa iyang kabtangan. ¹¹Niining ika-50 ka tuig, ang

inyong tuig sa kalipay, ayawg pugasi ni ani sa abot sa mitubo sa inyong yuta nga wala itanom, ni pamupo sa ubas sa parasan nga wala atimana. ¹²Kay tuig kini sa kalipay, tuig nga balaan alang kaninyo. Kan-a ang abot sa yuta nga wala ugmara.

¹³“Niining tuig sa kalipay makapanag-iyang balik sa kabtangan ang matag usa.

¹⁴“Kon mobaligya kag butang sa silingan o mopalit ba hinuon, ayawg panikas sa usag usa. ¹⁵Palita ang yuta sa silingan sa bili nga gipasikad sa gidaghanon sa katuigan human sa tuig sa kalipay. Ug baligyaan ka niini sa imong silingan sumala sa gidaghanon sa katuigan nga nahibilin sa pag-ani sa abot. ¹⁶Kon daghan pa ang katuyigan, dako ang bili sa yuta; kon dyotay na lang, gamay na pod ang bili. Kay ang gibaligya mao ang gidaghanon man sa abot. ¹⁷Busa, ayawg panglimbong sa usag usa hinunua, batoni ang kahadlok sa inyong Diyos. Ako si Yahweh nga inyong Diyos.

¹⁸“Tumana ang akong kasugoan, ug sunda ang akong mga balaod. Nianang paagiha magpuyo kamo sa yuta nga may kasigurohan. ¹⁹Ang yuta mohatag kaninyo sa bunga aron duna kamoy daghang pagkaon ug manimuyo kamo nga masaligon. ²⁰Apan kon mangutana ka: Unsay

ang kahulogan ini. Ang maong panahon gisugdan pagsaulog pinaagi sa pagpatingog sa budyong nga hinimo sa sungay sa torong baka. Gitawag ni sa Hebreo og “Yobel”. Dinhi naggikan ang pulong *Jubilee* sa ininglis ingon man ang “Jubilation” o kalipay. Sa maong panahon, hatagag kagawasan ang tanang ulipon; kadtong naprenda o nabaligyang yuta o balay mabalik sa kanhing tag-ya nga libre.

Lawom nig mensahe: ang Diyos dili buot nga dunay mohakop sa katigayonan nga gitagana alang sa uban. Kining maong teksto supak sa kapitalismo liberal nga nagtugot sa tawo pagpadato taman sa gusto pinaagi sa pagkontrolar sa mga negosyo, hinungdan nga naalaot ang kadaghanan. Nagsaway sab ni sa mga balaod nga internasyonal nga naghatag kanunay og pabor sa mga nasod nga adunahan ug gamhanan.

...*akoa ni* (b. 23) Ang Diyos tinuod nga tag-ya sa yuta busa, dili hingpit ang pag-angkon

ini sa tawo. Hangtod karon layo gihapon sa katumanan nga makab-ot ang gipangandoy sa daghang mag-uuma nga makatikad og kaugalingong yuta, kay ang mga asyendero supak man nga ipaambit ang lapad nilang kayutaan. Mga diyosnon kunohay ang daghan nila, tag-as og mga katungdanan sa Simbahan, apan tungod sa kahakog, nagpakabuta-bungol lang ug wala manumbaling sa kasugoan sa Diyos nga ilang gisimba ug giampoan.

...*dumoduong lang*... (b. 23) Ang mga nasod nga naglibot sa Israel nagpasigarbo nga nagpuyo sa ilang nasod nga giangkon nila sukad pa sa pagbuhat sa kalibotan. Apan alang sa Israelita, ang Yuta *kabilin* nga nadawat gikan sa Ginoo. Ang taas nga mga ulohan sa Deuteronomio ug Josue nagsaysay sa pag-angkon nila sa Balaang Yuta ug sa pag-apudapod ini. Naglantaw sila kanunay sa yuta isip *kabilin* nga gihatag sa Diyos sa mga tribo sa iyang katawhan.

among kan-on sa ikapitong tuig kon dili kami mamugas ni mangani? Tanawa, ²¹ hatagan ko kamog kaayohan sa ikaunom nga tuig aron mohatag kini og igong abot sa sunod nga tulo ka tuig. ²² Busa, sa ikawalong tuig ang nahibilin sa daang abot mohatag kaninyo sa igpupugas ug sa pagkaon hangtod sa ani sa ikasiyam nga tuig.

²³ “Dili ikabaligya ang yuta hangtod sa hangtod, kay akoa kini. Mga dumoduong lang kamo ug akong bisita. ²⁴ Ang kayutaan nga inyong gipuy-an kinahanglang lukaton.

²⁵ “Kon makabos ang inyong igsoon ug ibaligya niya ang kabtangan, lukaton **kini** sa kinasuorang paryenti. ²⁶ Apan kon walay suod nga paryenti nga makalukat, ug siya mismo mahamugaway sa ingon nga makalukat na siya, ²⁷ kwentahon niya ang bili sumala sa katuigan gikan sa pagbaligya unya, iuli ang nahibiling kantidad sa gibaligyaan. Ingon **niini** pagpanag-iyag balik sa iyang kabtangan. ²⁸ Apan kon dili kini niya kabayran, ang gibaligya magpabilin sa nakapalit hangtod sa tuig sa kalipay. Niining tungora iuli kini sa tinuorayng tag-iya.

²⁹ “Sa mao gihapong paagi, ang mabaligya sa balay sulod sa syudad may katungod paglukat niini kutob ra sa kataposan sa usa ka tuig gikan sa pagbaligya. Molungtad og usa ka tuig ang katungod niya paglukat. ³⁰ Kon dili malukat sa kataposan sa tuig, maangkon sa nakapalit ug sa iyang mga kaliwat ang balay sulod sa syudad nga may paril; dili kini ikauli sa tuig sa kalipay. ³¹ Ang mga balay sa balangay nga walay paril isipong mga uma. Malukat kini ug ikauli sa tuig sa kalipay.

³² “Ang mga balay sa mga Levita sa ilang kalungsoran malukat sa bisag unsang panahon. ³³ Ang ila sa mga Levita malukat. Ang balay sa ilang syudad nga nabaligya,

iuli sa tag-iya sa tuig sa kalipay. Kay ang kabalayan sa lungsod sa mga Levita ilang naangkon isip mga Levita. ³⁴ Ang ila usab nga kaumahan dili ikabaligya sa hangtod. Tag-iya sila niini sa kahangtoran.

• ³⁵ “Kon napobre ang imong igsoon ug dili na makabuhi sa kaugalingon, tabangi siya aron makapadayon pagpuyo uban ninyo bisag dumoduong o bisita na lang. ³⁶ Ayaw patantoha hinunoo, baton og kahadlok sa inyong Diyos aron ang inyong igsoon makapadayon pagpuyo uban kaninyo. ³⁷ Ayaw patantohi ang salapi ni paganansyhi ang ipakaon kaniya. ³⁸ Ako si Yahweh, inyong Diyos nga nagpagawas ninyo sa Ehipto aron kahatagan ko kamo sa yuta sa mga Kananeo ug mainyo akong Diyos.

³⁹ “Kon nakabos ang imong igsoon ug ibaligya kanimo ang kaugalingon, ayaw siyag patrabahoa isip ulipon. ⁴⁰ Hinunoo, dawata siya isip sinuholang sulugoon ug dumoduong hangtod sa tuig sa kalipay. ⁴¹ Unya, mobiya siya kanimo, siya ug ang iyang mga anak nga lalaki, ug mobalik sa iyang pamilya ug sa kabtangan sa iyang katigulangan. ⁴² Kay mga sulugoon man sila nako nga gipagawas ko sa yuta sa Ehipto, dili ko sila ipabaligya isip ulipon, ug ⁴³ ayaw pagmapahitas-on sa pagmando kanila. Hinunoo, kahadloki ang Diyos.

⁴⁴ “Palita ang mga ulipon, babaye ug lalaki sa kanasoran nga naglibot kaninyo. ⁴⁵ Pamalit pod sa mga langyaw nga nanimuyo uban kaninyo ug sa ilang pamilya nga natawo sa inyong yuta. Mainyo sila ⁴⁶ nga inyong ikabilin sa inyong mga anak isip nasunod nga kabilin ug mga ulipon sa tibuko kinabuhi. Apan ayaw daugdaoga ang kaigsoonang Israelita.

⁴⁷ “Kon may langyaw o dumoduong nga

• 35. ...Kining tekstoha gisulat sa mga Judioing pari nga taas nag panglantaw, apan sa tigbayan sa karaang ekonomiya nga wala na karon. Nakahatag nig daghang kasamok sa konsensya ug kagubot sa siglo13–15 human ni Cristo diha nga ang nagkalapad nga negosyo nanginahanglag puhonan.

...*patantoha*... (b. 36) Balaod ni sa pag-igsoonay, apan dili magsilbi kon dinagko na ang puhonan para sa ekonimokanhong pagpalam-

bo. Makataronganon ang pagpatubo sa salapi nga pahulaman basta nga dili makagapos ug makadaot sa panginabuhi sa naghulam.

Dinhi sama sa ubang kahimtang nga tawhanon makita nga ang tanang balaod nalambigit gyod sa usa ka panahon ug sa usa ka matang sa pagkinabuhi. Matag kaliwat nagmugna sa kaugalingong paagi sa panginabuhi. Busa, inigbasa nato diha sa Biblia sa mga balaod alang sa tukmang problema, mamatngonan

miuswag sa panginabuhì unya, usa sa inyong igsoon naingon ka kabos nga gibalig-ya niya ang kaugalingon sa langyaw nga nagpuyo uban kaninyo o sa pamilya niini, ⁴⁸ may katungod siya nga lukaton. Usa sa iyang mga igsoon makalukat kaniya, ⁴⁹ o ang uyoan o ang anak sa iyang uyoan o ang suod nga paryenti. ⁵⁰ Kon madato siya, malukat niya ang kaugalingon. Siyay mopalit; kwentahon ang presyo sumala sa gidaghanon sa katuigan sukad pagbaligya niya hangtod sa tuig sa kalipay. Kon daghan pa ang mga tuig nga nahibilin, kwentahon ang bili pinasikad sa madawat sa sinuholan sulod sa maong panahon. ⁵¹ Kon daghan pa ang katuigan, iuli gikan sa nabayad ang kantidad tukma sa nahibilin panahon. ⁵² Kon dyotay na lang ang katuigan hangtod sa tuig sa kalipay, banabanaon ang kantidad nga iuli. ⁵³ Magpuyo siya uban sa agalon ingon nga sinuholang sulugoon. Dili siya daugdaogon.

⁵⁴ “Bisan ko dili kon dili siya lukaton niining mga paagiha, makalingkawas siya sa tuig sa kalipay, siya ug ang iyang mga anak. ⁵⁵ Sulugoon ko ang mga anak ni Israel. Sulugoon ko sila nga gipagawas ko sa yuta sa Ehipto. Ako si Yahweh, inyong Diyos.

26 ¹ Ayaw paghimog diyosdiyos alang kaninyo. Ayaw pagpabarog sa inyong yuta og larawan o haligi o kinulit nga bato nga inyong yukboan. Kay ako si Yahweh, inyong Diyos.

² “Balaana ang Adlaw sa Pahulay ug tawon ang akong santwaryo. Ako si Yahweh.

ang paglambo sa mga teksto gikan sa usa ka panahon ngadto sa lain. (Ex 21:2-11; Lev 25:39-43; Dt 15:12-18).

Sa sinugdhan pa lang, nagkabalag na ang Simbahan ug ang nagpalambo sa kapitalismo. Mga sinalikwayng Judio sila sa katilingbang kristyano nga nagsagubang og daghang kakulian sa pagpatuman sa gimbuhaton. Kasagaran, tigpautag kwarta nga gidili sa mga Kristyano. Busa, gikasilagan sila sa mga Kristyano.

• **26.3** Ang balaod sa Diyos balaod sa kinabuhi. Kon dili ni tumanon, maunay ra ang tawo pagkalaglag. Tan-awag unsay nahitabo sa pag-abusar sa kinaiyahan! Busa, nagtinguha ang Diyos nga paharion sa tawo ang hustisya, ang kaayo, ug ang pagtahod ug gilakip sab niya pagsaad ang mga panalangin ug kadaotan nga modangat sa tawo.

Gihisgotan sa kataposang bahin ining ulohana ang kinabuhi sa mga Judio nga naglungan sa kadaotan sa dayon na nilang pagkabihag. Giisip ang pagkapukan nga “silot sa Diyos”, apan labaw sa tanan, sangpotanan sa paglapas nila sa balaod sa kinabuhi, kay ang katilingban nga dili manumbaling pagpuyo sa

³ “Kon subayon ninyo ang akong mga balaod ug tumanon ang kasugoan – kon buhaton kini, ⁴ hatagan ko kamog ulan sa hustong panahon. Mohatag og abot ang yuta, mamunga ang mga kahoy sa kaumahan. ⁵ Molungtad hangtod sa tingpamupo sa ubas ang paggiok, ug ang tingpamupo hangtod sa tingpugas. Magsugwak ang inyong pagkaon sa kadaghan ug manimuyo kamo nga may kasigurohan sa inyong kayutaan.

⁶ “Hatagan kog panagdait ang inyong nasod ug makatulog kamo nga walay samok. Papahawaon ko ang mga ihalas nga mananap ug hiposon ang mga hinagiban sa gubat aron dili na molagbas sa inyong kayutaan. ⁷ Pulpoga ang inyong mga kaaway, mangamatay sila sa inyong hinagiban. ⁸ Mogukod ang lima kaninyo sa 100 kanila. Ang 100 kaninyo sa 10,000 kanila. Mangamatay sila sa inyong atubangan pinaagi sa inyong hinagiban.

⁹ “Hatagan kog kamog kaayohan aron magmabungahon ang inyong pamilya; pagdaghanon ang inyong katawhan ug lig-onon ang kasabotan tali kanako ug kaninyo. ¹⁰ Samtang nangaon pa kamo sa dang abot, mangita na kamog kabutangan sa bag-o ug ihiklin na ang hinipos. ¹¹ Magpabarog akog tolda uban kaninyo ug dili ko kamo isalikway. ¹² Mouban ako kaninyo. Inyo akong Diyos ug ako kamong katawhan. ¹³ Ako si Yahweh, inyong Diyos nga nagpagawas kaninyo sa Ehipto aron dili kamo maulipon. Gilugti ko ang mga balaod sa inyong yugo aron makatuyhad kamog lakaw.

bataking sumbanan sa kinabuhi nagkalot sa kaugalingong lubnganan.

Gipahimutang ining ulohana ang panagbangi tali sa kalinaw ug kamabungahon tungod sa pagpaminaw sa Diyos ug ang kawalay-kasigurohan, pag-usik-usik ug pagkabahinbahin sa katawhan gumikan sa kadili masinugtanon nila sa Diyos. Busa, giingon nga:

- ang panglupig mobungag kabangis;
 - ang kahakog sa salapi makaguba sa pagtamod sa kaayohan alang sa tanan;
 - ang pagpatuyang sa lawasong kaibog makaluya sa pagtamod sa gugma ug sakripisyo;
 - ang mga batan-on nawad-ag luna sa katilingban ug nagmasupilon, kay nawad-an silang tumong sa kinabuhi.
 - ang nasodnong tinubdan giusikan sa mga luhong butang ug sa armadong pwersa nga madaugdaogon;
 - ang ekonomiya naguba ug nadaot tungod sa mga opurtunista nga nagpatuyang pagpahimulos sa kusog-pamuo ug sa bahanding lumadnon.
- Kining mga tawhana moabot sa punto pagkaon sa *karne sa inyong anak nga babaye ug lalaki* (b. 29).

Mga tunglo

¹⁴ “Apan kon dili ako ninyo paminawon ni sundon ang akong kasugoan; ¹⁵ kon isalikway ninyo ang akong balaod ug dili panumbaligon ang akong gimbut-an; kon magdumili kamo pagtuman sa tibukong kasugoan, sa ingon nga lapason ninyo ang atong kasabotan, ¹⁶ ako kining buhaton: aboton kamog dakong kalisang, ang tisis ug hilanat, ang kahalap ug ang kaluya sa lawas. Kawang lang ang inyong pagpugas kay kan-on kini sa kaaway. ¹⁷ Magpalayo ako kaninyo hangtod mga buntogon kamo sa inyong kaaway, mandoan sa nasilag kaninyo ug manalagan kamo bisag walay naggukod.

¹⁸ “Sa pagkahuman, kon dili gihapon kamo mosunod kanako, mopadayon akog silot kaninyo sa pito ka pilo tungod sa inyong kasal-anan. ¹⁹ Gun-obon ko ang garbo sa inyong gahom ug himoon nga daw puthaw ang kapanganoran ug tum-baga ang kayutaan. ²⁰ Busa, kawang lang ang inyong kahago ug kusog, kay dili mohatag og abot ang kayutaan ug dili mamunga ang kakahoyan. ²¹ Kon inyo akong suklan ug magmakuli kamo pagsunod kanako, padangaton ko ang dakong kata-lagman, pito ka pilo sa inyong nasinatian hangtod karon tungod sa inyong kasal-anan. ²² Buhian ko ang mga mananap nga ihalas ug mawad-an kamog kabataan. Kuniskunison ang inyong mga baka. Magkadyotay mo hangtod nga wala nay magtikawtikaw sa kadalanan.

²³ Kon dili gihapon mo magbasol bisan pa niining tanan hinunoa, magpabiling tig-a ang kasingkasing batok kanako, ²⁴ magmatig-a usab ako kaninyo. Silotan ko kamo sa pito ka pilo tungod sa inyong kasal-anan. ²⁵ Mangamatay kamo sa hinagib-an. Ingon ko niini pagpanimalos sa atong kasabotan. Kon magkapundok kamo sa inyong syudad, padad-an ko kamog pesti ug itugyan sa kamot sa inyong kaaway. ²⁶ Kon hunongon ko ang inyong abiyo sa pan; kon 10 ka babaye ang maglutog pan sa usa ka hudnohan ug dad-an tamog girasyon nga pan, makakaon mo, apan dili mabusog.

²⁷ “Human ining tanan, kon dili gihapon kamo mosunod kanako ug magpabiling masupilon, ²⁸ makigtigi ako kaninyo sa kapungot. Silotan ko kamo sa pito ka pilo tungod sa inyong kasal-anan. ²⁹ Kan-on ninyo ang karne sa inyong anak nga babaye ug lalaki. ³⁰ Lumpagon ko ang inyong alampoanan ug ang mga altar sa insenso ug ihapak ang patay ninyong lawas sa inyong diyosdiyos ug kasilagan ko kamo. ³¹ Gun-obon ko ang inyong syudad ug samtaryo. Dili na malipay sa tam-is ug humot ninyong mga halad. ³² Himoon ko

nga dili na magpulos ang inyong yuta aron mahibulong ang inyong mga kaaway nga mopuyo didto. ³³ Patibulaag ko kamo sa kanasoran ug ipalanit ko ang mga hinagiban sa inyong likod samtang ang inyong kayutaan ug mga syudad magbuy-od sa kaalaot. ³⁴ Makapahulay ang yuta nga wala tandoga samtang atua kamo sa yuta sa inyong kaaway. ³⁵ Mopahulay ang yuta, karon nga gipasagdan mosaulog sa mga sabat, sa mga Adlaw sa Pahulay nga wala matagamtami sa gipuy-an pa kini.

³⁶ “Patalawon ko ang nahibilin sa yuta sa kaaway. Manalagan sila bisan sa kasikas lang sa dahong gipadpad sa hangin ug bisag way naggukod. ³⁷ Manalagan sila ingon nga nangikyas sa mga hinagiban ug mangatumba; ug magdinasmagay daw nangilikay sa espada bisag way naggukod. Dili kamo makabarog atubangan sa inyong kaaway. ³⁸ Mangalaglag kamo sa kanasoran ug mangamatay sa yuta sa inyong kaaway. ³⁹ Ang mahibilin matun-as ra sa yuta sa inyong kaaway tungod sa ilang kadaotan ug sa kadaotan sa ilang katigulangan nga matun-as pod uban kanila.

⁴⁰ “Apan kon akoon nila ang ilang kasal-anan ug sa ilang katigulangan ug dawaton nila ang ilang pagluib ug ang ilang katig-a ngari nako nga ⁴¹ tungod ini natig-a pod ako batok kanila ug naaghat sa pagdala kanila sa yuta sa ilang kaaway ug kon magpaubsanon na unya ang tig-a nilang kasingkasing ug dawaton ang silot sa ilang sala, ⁴² dayon, hinumdoman ko ang kasabotan tali kanako ug ni Jacob, ug ni Isaac, ug ni Abraham, ingon man ang yuta. ⁴³ Kay biyaan man nila ang yuta nga magsaulog sa adlaw sa pahulay; kay wala man sila. Magbayad sila sa ilang sala, kay gisalikway nila ang akong kasugoan ug wala manumbaling sa akong mga balaod.

⁴⁴ “Apan bisan pa niini, sa didto pa sila sa yuta sa ilang kaaway wala ko sila isalikway, ni gibaleg wala ko lang sila. Wala ko sila gun-oba ni bugtoa ang kasabotan uban kanila. Ako si Yahweh, ilang Diyos. ⁴⁵ Tungod kanila nahinumdom ako sa akong kasabotan uban sa ilang katigulangan nga gipagawas ko sa yuta sa Ehipto sinaksihan sa kanasoran. Ako kining gibuhat aron ma-ila akong Diyos. Ako si Yahweh.”

⁴⁶ Kini ang gimbut-an, ang kasugoan ug ang mga balaod nga gihimo ni Yahweh tali niya ug sa mga anak ni Israel pinaagi ni Moises sa Bukid Sinai.

Paglukat sa gipang-iyu ni Yahweh

27 ¹ Giingnan ni Yahweh si Moises: ² “Sultihi ang mga anak ni Israel sa pihong bili sa paglukat sa lukaton tungod sa balaang panaad.

³ “Ang paglukat sa lalaki nga 20 ngadto

sa 60 anyos magkantidad og 50 ka salapi – sumala sa opisyal nga sukdanan. ⁴ Ang babaye magkantidad og 30 ka sensiyong salapi. ⁵ Ang batang lalaki nga lima ngadto sa 20 anyos magkantidad og 20 ka sensiyong salapi, ug ang babaye 10. ⁶ Ang batang lalaki nga usa pa ka bulan ang idad ngadto sa singko anyos magkantidad og lima ka sensiyong salapi, ang babaye tulo. ⁷ Ang lalaki nga 60 anyos pataas magkantidad og lima ka sensiyong salapi, ang babaye 10. ⁸ Kon ang naghimo sa balaang panaad kabos kaayo, aron bayran ang pihong kantidad, dad-on ang natungdan ngadto sa pari nga mousab sa kantidad tukma sa maabot sa naghimo sa balaang panaad.

⁹ “Ang mananap nga angayng ihalad kang Yahweh mabalaan. ¹⁰ Dili mailisan o mabayloan ang maayo sa daot o ang daot sa maayo. Kon bayloan, ang gibayloan ug ang gibaylo iyaha na ni Yahweh. ¹¹ Ang hayop nga dili hinlo dili angayng ihalad kang Yahweh. Bisag unsa pa kini, kinahanglang ipakita sa pari ¹² nga mohatag sa bili sa hayop sumala sa iyang hukom, maayo o daot. Ug sundon ang bili nga ihatag. ¹³ Ang mopalit inig balik kinahanglang mopatong og singko porsyento sa presyo nga gitakda sa pari.

¹⁴ “Ang mohalad sa iyang balay kang Yahweh, presyohan kini sa pari nga motakda sa kantidad, dako o gamay. Sunda ang ihatag nga presyo. ¹⁵ Ang naghalad sa iyang balay nga buot mopalit inig balik, patongan kinig singko porsyento sa kantidad nga gitakda sa pari.

¹⁶ Kon may mohalad sa usa sa iyang uma nga bahin ni Yahweh, kwentahon ang bili pinasikad sa presyo sa abot, 50 ka sensiyong salapi alang sa usa ka takos nga Sebada. ¹⁷ Kon ihalad niya ang uma sa tuig sa kalipay, sundon kining presyoha. ¹⁸ Apan kon ihalad human sa tuig sa kalipay, kwentahon sa pari ang presyo pinasikad sa gidaghanon sa katuigan hangtod sa sunod tuig sa kalipay ug kubsan ang presyo sumala sa mga tuig. ¹⁹ Kon palitog ba-

lik, mopuno siyag usa sa ikalima ka bahin sa presyo, ug mabalik kaniya ang uma. ²⁰ Kon dili, hinunoo ibaligya sa lain, mawala ang katungod paglukat sa maong yuta. ²¹ Kon ang nagpalit kinahanglang mabaligya niini sa tuig sa kalipay, ang uma mahimong halad alang kang Yahweh, sama sa uma nga mahimong sa gidili: ang kabatangan sa tawo maadto sa pari.

²² Kon may mohalad og uma alang ni Yahweh nga iyang pinalit, apan dili kabahin sa iyang kabilin, ²³ kwentahon sa pari ang bili pinasikad sa gidaghanon sa katuigan gikan sa paghalad hangtod sa tuig sa kalipay. Bayran ang maong kantidad anang adlaw isip hinalad kang Yahweh. ²⁴ Sa tuig sa kalipay iuli ang uma sa nagbaligya, sa tag-iya sa maong kabilin. ²⁵ Ang tanang presyo itakda sumala sa opisyal nga sukdanan sa santwaryo, 20 ka kusing sa usa ka salapi.

²⁶ Walay maghalad og panganay sa baka. Kang Yahweh kini. May katungod siya niini, baka o karnero. ²⁷ Apan kon hayop kini nga hugaw, mapalit og balik sa samang presyo; dugangan lang og singko porsyento. Apan kon dili palitog balik, ibaligya sa pihong presyo.

²⁸ Dili mapalit og balik ang gihalad kang Yahweh pinaagi sa tunglo, tawo o hayop o uma nga kabilin. Ang gihalad pinaagi sa tunglo mabalaang butang. Iyaha kini ni Yahweh. ²⁹ Ang tawo nga gihalad pinaagi sa tunglo dili na mapalit og balik. Patyon siya.

³⁰ Ang ika-10 nga bahin sa tanang abot sa kayutaan, o bunga sa kahoy iya ni Yahweh. ³¹ Kon paliton ang bahin sa dyesmos, patongan ang kantidad og singko porsyento sa maong kantidad.

³² Ang dyesmos sa kahayopan: ang ika-10 nga hayop nga molabay sa baston sa pastor mahimong halad alang kang Yahweh. ³³ Walay piliay sa maayo o daot, wala poy bayloay. Kon may binayloay, ang duha mahimong balaan ug dili malukat.”

³⁴ Mao kini ang mga kasugoan nga gihtag ni Yahweh kang Moises sa Bukid Sinai alang sa katawhan sa Israel.